

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ivsti Lipsi[i] Sapientiae Et Litterarvm Antistitis Fama
Postvma**

Lipsius, Justus

Antverpiae, 1629

Ivstvs Lipsivs Catholicvs, Sive De Vera Ivsti Lipsi[i] Religione Catholica
Dialogvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70662)

IVSTVS LIPSIVS
CATHOLICVS,
SIVE
DE VERA IVSTI LIPSI
RELIGIONE CATHOLICA
DIALOGVS.

IVSTVS LIPSIVS. Quid igitur molestus es & semper insonas de rescriptio-
ne; ac velut classico me excitas ad pugnandum? Nollem te hoc facere. Nam cum naturam meam, cum rem ipsam, cum finem fructumque video, inclino ad silentium magis. Natura fanè mea mitis & tranquilla est, & vehementiori omni adfectui aliena; & ab ingenio meo deferar, si irasci velim aut litigare. & si me non nosti, scito non esse pacatius ingenium in Belgio. **AUDITOR.** Non es pugnax, ipsa pacis proles: & scio, nihil minùs libenter te facere, quàm repugnare, etiam læsum, etiam in facili & iustâ causâ; sed ubi tui gratiâ aliquid dicendum, tam virum ostendes, quàm duobus aut tribus illis olim aut nuper, qui non lætantur te prouocasse. Palmam de te vsque adhuc quis tulit? Iactare lubet, quia noui te & alios: & in bonâ hac vtique causâ, veniant cum Hectore Achilles, non subduces. Age, repone aliquid,

— *pœnasque inimico à sanguine sume.*

Nónne vides, multos fauere contra te dicentibus, & sine examine pedibus in partes illas ire? Retrahédi sunt, & vel inuitis oculis fulgor veritatis inferédus. **LIPSIVS.** Respondi quibusdam, fateor; sed comiter, nō acerbè, & commissionem & ludum magis dicas, quàm pugnam. non enim

N n 2

tantùm

Lipsius varie & à diuersis adhortatur ad respondendum calumniaribus suis:

sed ille negat, quietis & pacis amans, nec audis rescribere,

quâuis iam anseà fecerit, & omnes cum gloriâ vicerit.

*Mauult eos
contemnere
exemplo bo-
norum; &
quia*

tantum sine plagâ, sed etiam sine suggillatione & morfu: sicut decet verâ pietatis alumnûm. Non est meum Thye- stæo more, quod hodie obtinet, furere aut sæuire. Aeuum hoc noui, in quo bonis modestisque multa ferenda sunt, *stomacho Ciceronis*, non *animo Catonis*. Quàm multis non respondimus? quos vt infantes vagiētes habui, & risu non scripto componēdos. Vespasianus Demetrium Cynicum in itinere sibi obuium post damnationem, ac neq; assurgere neque salutare se dignantem, oblatrantem etiam nescio quid, fatis habuit *Canem* appellare; offensæ iniuriæq; minimè memor executōrve. Grande patientiæ exemplum quidni imiter? Non probo istos, qui ad singulos insultus se parant & exserunt, & in gladiatorem pugnant. Philosophi sumus? transeamus. Christiani? patiamur, alieni ab excetrâ illâ delictorum omnium superbiâ & vindictâ. Alacres & erecti per medium calumniantium agmen incedamus, aduersus linguarum omnium tela scuto tecti *Veritatis & Candoris*. Illi ringantur & liueant: nos Epinicia læti canemus, & auertentia sacra faciemus *Inuidia & Pallori*. Et apud illos vincar aut vincam, parum est: cum Aristippo, *Ego victus abibo, incundiùs, quàm illi victores, dormiturus*. Etsi non potest hoc bonis arbitris: quem te censeo.

Tranquil.
cap. 13.

*Christianus
Philosophus
est, ac*

*Veritas vin-
ci non potest.*

*Famam op-
pugnât, quâ
omnes boni
merito a-
mant;*

*sed commune
illud omni-
bus magnis
viris, vt in-
uideantur,*

*antiquo &
nouo auo;*

*non autem
leduntur.*

A V D. Sed si vincere hîc inglorium, atteri etiam sordidum arbitrare. Obiiciunt enim ea, quæ *Famam* tuam tangunt. Et quid rerum humanarû carius famâ? quæ iure est bonis ante bonâ omnia & ipsam vitam. Nam hæc vtraque ca- duca & fluxa sunt: & opes quidem ante nos sepè, vita nobiscum semper abit: nomen autem & fama æternant; eaq; sola, cum non erimus, hîc erunt. LIPS. De me ne labora, si quidam inuidet aut carpunt. An ego eximius sum inter homines, qui sunt, qui fuere? Omnes qui excellere aliquâ in re conantur (non enim dicam excellunt) statim adfluit & adussit maleuolentiæ ista aura. Cita veteres, reperies. Circumspice hodie nostros: idem. Quid miraris si *Marcullus* aliquis hoc in me faciat aut *Lacon*? Mihi sententia de me nō nisi apud me fertur: nec quis sim, alium rogo. Inter- no isto iudice si probus audiam, quid addent aut dement

Salustius
Catil.

mihî

mihī istæ scripta? Calumniarum conuiciorumque plena sunt: & corniculas citius in Africâ, quàm res rationesque solidas repererim in istis. Vetus ille versus hîc valet:

Λόγος μὲν Ἑρμῶδωτος ἐμπορεύεται.

Sunt Hermodori, verba, mercimonium.

& digna, vt quicumque

Deferat in vicum vendentum tus, & odores,

Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

Nec famam tamen sperno aut negligo: sed hoc te moneo, Fama nō est nostra potestatis, & ideo inter externa habenda, & in momentum nullum ad beatam tranquillamque vitam. Quis sim, in me situm est: qualis audiam, in vano isto vulgo. Qui in publicâ aliquâ famâ sumus, aut vtramque excipere debemus, aut nullam: & satis si melior præponderet. Et mihi si qui hostes sunt, vitio suo non meo merito tales habeo. Lubet fidenter loqui:

— mens altum spirat honorem

Conscia factorum.

AVD. Quid igitur? Socratem te, aut Diogenem dicam? & semper in illius vestibulo ridebis pluuias, aut nō senties te cum istò ludi? cū etiam tonent Xanthippæ, turbæ subsannent? LIPS. Faciant; nos contemnimus, & cum Demosthene decretū habemus, ταὶ τῆς ἀλεβανδρότων βλασφημίας ἔργων ἀπολύει: Calumniantium maledicta bonis factis diluere.

Illi qui se opponunt, aut sistere conantur benigniorem famæ meæ cursum, nihil agunt: sese edunt aut atterunt, me aut mea non delibant. nec sentio illa tela volatica; nec lædar si sentiam. O quietem in hac parte nostram & securitatem! Audacter dicam, linguam aut stilum non maculo, talium vel contactu. Abite in vestras tenebras, quibus solum nomē Lipsij præscriptum leuiter vos extrahit, grauius Lipso bene viuere propositum, & malos contemere, mox deprimendos. Ego autem sto, & fulgeo. atq; vt ignis paleam exurit, aurum nitidius reddit: sic istæ Calumniæ vanum aut vacuum aliquem absumant, verâ virtutē grauius illustrant. Nos ij sumus, cum Deo dicimus: & quidquid obijciant, bona Famæ aura hunc cygnum leuabit, & à morte canentem etiam audient. Vetus versus est,

qui mox deprimuntur.

Generosus eius animus, & confidentia.

Non est beatus, esse qui se non putat.
 atque etiam verus, fateor: quia sapienti de suâ beatitudi-
 ne constat; nec scientiam solùm, sed fiduciam eius habet.
 Vides μεγαλείως καὶ γενναίως, magnificè & generosè me loqui?

Ἐὼ τὰ δίκαια καὶ μεγ' ἔχει φρονεῖν.

In iure & aequo magnitudo animi decet.

AVD. Vix tamen his temporibus, quibus sinistra erga emi-
 nentes interpretatio, nec minus periculum ex magnâ famâ, quàm
 ex malâ. Apud veteres fiducia potiùs morum, quàm arro-
 gantia interpretabatur. adèd virtutes ijsdem temporibus opti-
 mè aestimantur, quibus facillimè gignuntur. Sed, mi Doctor, si
 hæc te non mouent, Religionem ne contemne. Nam nec
 illam immunem habent improbi sui dentis.

Tacitus
Agricolâ.

Ibidem.

Religionem
maluoli ele-
uant,

Prima mihi debes animi bona: Sanctus haberi.

omnium vir-
tutum arcem;

Ex quo sequitur, vt

— *supremo*

Dilectus penitus Ioui,

& virtutes etiam habeas. Nulla enim res magis animos &
 mores componit, quàm Religio: & illa vbi in pectus de-
 missa, virtutum agmen sequitur. Lips. Proh summe Deus!
 nec tibi ergo parcût, & tuo cælo? In rebus enim diuinis &
 Religione inueniunt iam quod exagitêt; & per quod nos,
 imò te lædant. Tua enim illa vox decretumq; est, tua san-
 ctio, *Abdita mentium caelesti menti referuanda*; nec pectoris
 huius fibras pulsandas cuiquam aut referandas, nisi qui
 eas fecit. At calumniatores aliter & passim iam (ô labem
 nostri æui!) oculos linguamq; illuc conijciunt, & adyta
 interioris huius templi scrutantur & calcant. Socratis præ-
 ceptum vetus erat:

Horat. r.
Car. Od.
21.

atque id sub-
dole, scilicet

malè senti-
do de mente
interiori,
qua vni Deo
perspicua &
cognita: con-
tra

Socratis præ-
ceptum.

Ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκ'.

Ædibus in propriis, quid rectum aliudque geratur.

Non dicta,
dicta volunt;
& nec facta
sciunt, imò

Hodie contrâ fit, & emissitios oculos omnes habêt. O non
 interpretes meæ mentis, sed diuinos! qui non dicta mihi,
 non scripta, fortasse nec cogitata, tamen sciunt. Tiberium
 Imperatorem eâ oculorum acie fuisse ferunt, vt noctu pa-
 riter atque interdiu cerneret: de his appositè dixerim, qui
 etiam ea, quæ in tenebris & solitudine geruntur, explorât.

Tranquil-
lus Cap.
68. & Pli-
nius.

Domum

Domum meam claudo? penetrant. Linguam contineo? pectus inspiciunt. Homines fugio: ipsi me inueniunt. & vt muscas, atque eiusmodi minuta animalia, nullâ curâ submoueo: non item vllâ cautione istos. Hæc Curionum illa gens, quam Poëta Comicus scitè depinxit:

aliena omnia scrutantur, vt insecta & minuta illa animalia;

Trinummo.

*Qui res alienas curant opere maximo:
Qui omnia se simulant scire, nec quidquam sciunt:
Quod quisque in animo habet, aut habiturus est, sciunt:
Idque quod in aurem Rex Regina dixerit
Sciunt. quod Juno fabulata est cum Ioue,
Quæ neque futura, neque facta sunt, tamen ij sciunt.*

quod Plautus etiã præuidit, aut cõquestus est de sui aui Curionibus.

O Massagetas aut Scythas! Cur non sic appellem? imò omnibus barbaris immaniores sunt, qui nos modeste, grauiter, piè, & sine cuiusquam iniuriâ viuentes aut scribentes inuadunt, & lacesunt. AVD.

O barbaros calumniatores!

*Nihil est profectò stultius, neque stolidius,
Neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidentiloquius, neque periurius,*

o mendaces & impios haereticos! qui

quàm isti. Atqui nunc etiam iniuriam putant in Religione dissentire. & illa causâ sinistra de te suspicionis. LI-PSIVS. Multa stolidi & vana in hoc æuo audiui:

dissentire de Religione pro crimine habent.

*Τὸ γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας.
Istud verò est culmen omnis insania.*

Irane? & cò ventum? & Neronis iterum sunt, qui vetant? Illi noui nouitij, & nuper nati (nec ipsi negent) regnum capiēt, & veteranos possessione iustissimâ pellent? Noua sua ferri volunt, & armis id pugnant: nobis nō licet vetera asferere, & æui suffragiis atque orbis approbata? O Libertas, quam præscribunt, & pro quâ armatur! Indignor hæc fieri, & mecum boni: sed mederi aliorum est, & à responsione nostrâ frustrâ id speres. Ille in bono & recto firmus.

Vah, nouitij illi hoc audent!

hac illa ingeminata libertas?

— per obstantes cateruas.

Indignatur Lipsius & proponit tamen non respondere,

Explicuit sua victor arma.

AVD. Sed quis melius mederi poterit quàm tu?

Τὸ δὴ νῦν γὰρ μέγιστον ὑπερβάλιον κλέϊ ἐστὶ.

quamuis tunc aptus, ob ineffabiles ingenij dotes.

Cuius certè nunc maxima ad calum gloria:
cuius pectus madet omni genere elegantioris doctrinæ & sapien-

sapientia: cui diuinum ingenium, in admirationem æui,
vix in exemplum (quis enim imitetur, vel aufit?) à Deo
datum.

*Uno ore quem plurimæ consentiunt
Gentes esse virum populi primarium:
Unde populi & reges omnes consilium expetant,
Suarum rerum incerti.*

Ennius.

Stili elegan-
tiam, &summâ elo-
quentiam.

qui in stilo latinitate, perspicuitate, elegantia, ordine vi-
cisti omnes, qui fuerunt, qui erunt: & palmam habes, non
magis quàm Herculi clauam (omnes omnia faciant) extor-
quendam. Præter iam dictas, etiam duas illas in eloquen-
tia virtutes habes, quòd copiosus sis in Breuitate, vehe-
mens in Facilitate: & solus vt mihi videre affecutus,
quod contra rerum naturam est, Breuitas vt obscura non
sit; Quod vel maximè in laudibus tuis existimare potes.
Ostende te igitur & descende in arenam: scio enim,

Καί τοι δέσπυρά ἐστὶ, & ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.

Homerus.

Et tibi sunt hastæ, sunt & tibi scuta rotunda:

Et solus co-
ercere & re-
primere po-
test.

coërce in mendacis vagabundos, redige in veros timores,

— accipiter velut

Horatius.

Molles columbas, aut leporem citus

Venator in campis niualis

Æmonia.

Instant ergo
boni omnes,

orant,

L I P S. Ego faciam? apage, honestior sum, non violo edi-
ctum Augusti. A V D. Peto & oro. & nonne tibi amico-
rum preces iussa sunt? Inter amicos petitionum debet esse con-
ditio, ait Symmachus, vt præstantibus prona videantur, quæ
sunt magna petentibus. * Non enim aut leui mercede emit, qui pre-
catur; aut paruum pretium accipit, qui rogatur. L I P S. Malus es.
A V D. Quid ita? L I P S. Quia verè captatorem agis, & blan-
diris, sed vt in retia tua compellas.

Lib. 7. epi-
stol. 26.
* Apuleius
lib. 3. Flor.

— ἴερον δ' ἀλώπηξ (ait verbum) ἔχ' ἀλίσκεται

— Vulpecula haud capitur sepe.

Exorant.

Quamuis ir-
ritari calū-
niatores po-
tius possint,
quàm

A V D. Imò patiare te capi vel meâ hac cupidine, quam
amare & laudare in adolescentiâ nostrâ soles. L I P S. Quid
ergo me vis facere? ora iis claudere? non possum. Irritabi-
mus. sicut ignem qui gladio fodit, scintillas in se plures &
stri-

stricturas elicit: tale in istis; cæde & dissipata, acrius insurgunt. Est hoc ingenium contumaciæ, subijci posse, nō domari. Alexiaco Hercule opus est ad Hutaeros istos exstinguendos: qui dejecti, ubi terram, cuius suboles sunt, tetigerunt, non robur pro victoriâ, sed pertinaciam resumunt pro factione. Sed isti mei quid efficiunt? vt liberè dicam

domari.

Horatius.

Multa Dircaum leuat aura cygnum;

atque illi tela non peruentura, ad eò non læsura spargunt.

Lipsius autem non laedi.

Tacitus.

AVD. Sed quomodo dimitteris à conceptâ suspicione. *LIPS. Vulgus prouum ad suspiciones: nam probi & boni eas non allectant aut fouent.* AVD. Sed interim etiam

plebs sit que malè de eo suspicetur.

Plautus.

*— omnes probos bonosque accurare addecet.**Suspicionem & culpam vt ab se segregent.**LIPS. Non potest vtrumque fieri.* AVD. *Quapropter?* *quod cauere nemo potuit.**LIPS. Rogas?**Ne admittam culpam ego meo sum promus pectori,**Suspicio est in pectore alieno sita.*

Sed parum cauti aut probi sunt, vt rem dicam, qui adtendunt: & occultè cupiunt, aut esse tale aliquid (nouimus ingenia) aut simulant ambigere, vt in arenam me proliant, & voluptati eorum pugnem. An & tu quoque de fide meâ opinari cœptas sequiùs?

*Si satis affirmasse fuit, satis esto negasse:**Est illis potiùs, quàm mihi, certa fides?**Et à verâ fide alieni.*

Nam ego certò scio non nisi ab ijs morderi & calumniari me, qui cum Religione verecundiam exuerunt. Sed sicut ocymum qui ferunt, feliciùs id nasci ad cõuitia interiecta autumant; ita illi spargendis contumelijs fecundius mihi nomen parant. Et caprificum etiam aiunt, cum ipsa maturas ficus non gignat, infecta tamè quædam producere, quæ veras ficus maturent, scalpèdo, morsicando: sic autè fidei illi decoctores, probos bonosq; calumniado & mentiendo. AVD. Frequens ergo hæc mea postulatio nō poterit expugnare tuum propositum? *LIPS. Flectere. nō vt fatear suscipi à me defensionè, sed vt negare & rogari desinam, fessus iam clamore & exostulatione continuâ. Et dicam semel ex professo, Qualis olim fuerim, Qualis nūc in re RELI-*

ORDO sermonis & finis, cum

SERMONIS
PARTES
QUATVOR.
I. Qualis
fuerit.

OO

GIONIS

GIONIS *sim;* & *Quam probem, aut Damnem.* Nec pigebit memoria prioris vite, ac testimonium presentis eui eloqui. Hic interim sermo honori Orthodoxæ fidei destinatus, professione pietatis, aut laudatus erit aut excusatus. AVD.

ii. Qualis fit.
iii. Quid probet.
iv. Quid damnet.

Quàm orationem hanc aures dulcem deuorant!

Pœnulo.

precatiunculâ ad Deum, &

excusatione quadam diffusionis, ac contemptu improborum.

LIPS. Tu Deus, à Deo genite, Homo ex homine genite, hominibus genite, da in memoriam fugitiuam redire, da quod actum à me, memoriæ proderet; tibi in honorem, bonis in fructum, prauè sentientibus in resipiscentiam. Ordinem iam dixi, & quia digna hæc materies, pleraque non distinctè solùm, sed diffusè dicam: nec displicebit accuratio illa, cui Vna, Vera, & Catholica Religio placebit. De reliquis & exteris non laboro: non enim ego illis placere volui. nam quam ego laudo, non probant illi; quam illi probant, ego reijcio. Probenz proinde, improbenz, quam ego doceo, nec manum vertero. AVD.

*Æquum est ab æquis te par impetrassere;
Ab iniquis porrò, haud æquum est æqua postules.
Valeant iniqui, & mali habeant magnum malum.*

Lipius.

LIPS. *Æquum esse putas, non reputas laboris quid sit.*

Amphit.
Asinariâ
Pseudolo.

AVD. *Tu primus sentis, nos tamen prænoscimus,
Et quasi per nebulam scimus atque audimus:*

Fateor eos esse importunos atque incommodos.

Sed queso, quod sum percontatus, ne id te pigeat proloqui.

LIPS. — *Jurato mibi*

i. Sermonis
pars.
QUALIS
OLIM
FVERIT.

Igitur necesse est eloqui, quid quid roges?

Ita me obstinatè aggressus es. non audeo

Profectò, percontanti quin promam omnia,

Proinde actutum istud quid sit, quod scire expetis,

Eloquar; — nec dicam dolo:

Ad Lectorem Epist.
Quæst.

Si quisquam est, qui probari se cupiat PROBIS,

ORATIONE, VITA, SCRIPTIS denique:

In his audacèter nomen profiteor meum.

A PVERO eductus, doctus, liberaliter

MORES MAIORVM simul & DOCTRINAM institi;

Nec ego istos mores noui seculi noui:

**quo Religionum, vt sic dicam, thyrsò percussæ, bacchan-*

* Elect. lib.
2. cap. 18.

LIII

A pvero igitur Catholicus fuit, &

Cent. ad
Germ. &
Gal. epist.
92.
Cent. ad
Germ. &
Gal. epist.
28. 19.

tur ac gallantur multorum mentes. ^b Nouitia igitur (nam
& prosâ dicam, quod dixi versu) parum ad meum pala-
tum, *mores & Viros antiquos* amabam: ^c omniaque ad ri-
tum priscum colebam: nec *Pietatem* aut *Doctrinam* aliam
æstimabam, quam quæ erat talis. passurus etiam pro eâ,
vbi opus, voces, calumnias, damna.

*cum Maiori-
bus sapuis,
quamuis*

*cum damno
& calum-
niis, quia*

Lucanus.

AVD.

— *fortissimus ille est,*

*Qui promptus metuenda pati si cominus insent,
Et differre potest.*

Scribanius
Amphith.

Incurrunt mala? fluent fortè lacrymæ: sed quas Virtus &
bibat & siccet, ne honesti limites transiliant. Milites vide-
mus prædæ cupidine aduersa tolerare; quidni & nos leue
aliquod dictum aut damnum cõtemnimus, præ melioris
vitæ spe & promissione? Vouimus Catholici nec prosperis
nec aduersis de gradu dimoueri, in veritate & antiquitate
firmi & erecti. LIPS. Rectè putas. & ego si aliter sensissem,
fefellissem Sacramentû, quo baptismate obstringebar. Sed
quod magis, cùm Colonia Vbiorum à *Patribus Societatis*
IESV instituebar, pietas pectus meum tãgebatur, & Patribus
ipsis volebam accenseri. Parentes sciuerunt, abduxerunt,
& annos iam sexdecim natum Louanium amandarunt.

*Sacramento
baptismatis
obstrictus.*

*Societatis
Patribus ac-
censeri cupit,
nolunt Pa-
rentes ac re-
trahunt.*

Cent. 3.
Miscell.
epist. 87.

Quast.
Epist.

*Postinde cùm iam flos ætatis surgeret,
Et spatia extrema ingrederer adolescentiæ:
Magis magisque impendiosè litteras
Amare occæpi, assiduus legere, scribere.
Cùm interea, vterque demoritur parens, loci;
Ego hanc occasionem ad studium Musicum
Esse ratus, concepi iter ad oras Italas,
Germaniamque in terram, & terram Galliam
Quasi ad mercatum litterarum pergere.
Concepi perfeci que. Deo esto gratia,
Letitiam peperit, pariet que, hic mihi labos.*

*Peregrinatur
per diuersas
terras; ut*

*litteras di-
scat.*

AVD. Quippini? pulchrum, imò & fructuosum est, mo-
res gentium, regionum situs, opportunitates locorum, &
diuersam aquarum cælique temperiem cognoscere cum

*& pruden-
tiam, idè*

Homerus.

Vlysse, — *ὅς μάλα πολλὰ Πλάγῃθι,* —
Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

*Vlyssis ex-
emplo.*

— qui per sola multa

Iactatus, —

Multorumque hominum mores atque oppida nouit.

*Louanium
revertitur,
& studijs in-
vigilare per-
git; post*

LIPS. Et cum iam iterum in patriam reuersus, aliquamdiu
Louanij egeram modestè, & studijs vacans,

— nocturnoque ex somnis oliuo

Cassius
Parmensis.

Immoriens;

acriores belli procellæ & venti exsurgunt, quibus nihil
propius factum, quam ut mergeretur Belgicæ nauis.

— Nam terras cruor

Infecit omnes fusus, & rubuit mare,

Et scelera dempto fine per cunctas domos

lære. nullum caruit exemplo nefas.

Seneca
Hippolyto.

*belli tumultu
in Batauiam
eijci-
sur, &*

Fluctu tunc aliquo grandiore cum pluribus eijcior, & cir-
cumagor Numidæ in morem. aliquamdiu discuro sine
lare, sine sedibus, quas tamen posui in Batauis: sed tempo-
raneas, non perpetuas, & ut stationem ibi haberem, non
portum; saltem dum consulescerent turbæ, atque iræ leni-
rent. Et commodè etiam egimus, nisi quod inter eos, qui-
bus rerum bonarum non magnus sensus. Fui tamen

Cæt. r. Mi-
scell. epist.
67.

*aliquamdiu
commodè egit.*

Amico amicus, beniuolenti beniuolus,

Ingenue frontis, oris & cordis probi.

*Malos ibidè
auerfabat-
sur,*

Sed erant ibi rara ingenia, quæ pacem, quæ quietem ama-
rent; hoc est, ingenij mei perpauca: & ijs, quos iuuabat

— clamor, galeæque leues,

Acer & Mauri peditis cruentum

Vultus in hostem;

— & lituo tubæ

Permistus sonitus, bellaque matribus

Detestata.

Horat.

& fugiebat, quibus compositis rebus nulla spes, & omne in turbido
consilium, numquam hoc latus adiunxi; nec cum ijs ami-
citiæ fœdus colui. De me testabar publicè, Pacis mihi in-
genium esse, & cum Hesiodo,

Μηδ' ἐ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεμεσῆρα

Hesiodus.

Nec prauis socium, obtrectatorémve bonorum.

*sed non sine
periculo, cum*

A V D. O bellè! ô pulchrè! sed & feliciter; nam inter
illos

illos viuere, & in publicâ aliquâ famâ vigêre,

Periculosa plenum opus alex.

Et si quis conatur, aut blandientibus auscultat,

— *incedit per ignes*

Suppositos cineri doloso.

Quotusquisque non seductus & corruptus consuetudine
facile allubescenti illius gentis,

*facile cum
Cretis Creti-
xamis, &*

Βεβαρβαροβεις τε πατριων εν βαρβαροις;

Factusque barbarus habitans cum barbaris?

Id ego fabulosâ illâ mutatione Cadmi significari existi-
mem, qui relictis Thebis in Illyriam abiit, mox transfor-
mandus in Draconem: non quidem reipsâ, sed moribus
& vita. pro Græcis enim & mansuetis barbaros & feros
assumpsit, & vitam instituit ex cōsuetudine populi feram
& à priore degenerem. Sicut terrâ interiectâ lunâ lumen
à sole amittit; sic animus obnubilatur interuentu alicu-
ius dignitatis aut honoris, apud degeneres illos Christia-
nos, & tandem irretitur. Sed tu aliter, & vt araneorum cas-
ses animalia fortiora perrumpunt, sic istos ab insidiantibus
laqueis constanti & robustâ mente contriuisi.

*à pice inqui-
namur, quâ-
uis*

*Lipsius aliter
& prudenter
euaserit;*

Euripides.

— *εν ἀπειθήσας θεῶν.*

— *non inobediens Deo.*

Et vt Iuno illa Homerica, in concilium Deorum veniens,
à nemine poculum nisi à Themide accepit; sic tu ab anti-
quis monita. LIPS. Quidam tam improbi, nec excuso,
fefellere me: nec latentia illa vitia adolescens profus in-
tueri potui, iudicij acie adhuc infirmâ. AVD. Phocyli-
dæum illud apud Clementem Alexandrinum legi:

Ad Lect.
Criticorū.

5. Stromat.

Πολλὰ ἀλασθηθῆναι διζήμενον ἐμμεναι ἐσθλόν.

Qui cupit esse bonus, fallatur sæpè necesse est.

LIPS. Sed ignotis saltem adhæsi: notos fugi, nec placuit
quisquam, cui non Pietas & vera Virtus. AVD.

*pis & probis
se adiunxit;*

— *Virtus rebus omnibus*

Anteit profectō. non peribit, cūm perit,

Quem penes est virtus. Virtus est immortalitas.

LIPS. Cautè interdum egi, & vitam humanâ & commu-
ni viâ institui. Scenæ seruiendum putabam, quamdiu ego
in

*apud alios
communem
viam inter-
dum insiruit,*

in isthoc theatro. Vidésne vt nautæ vela sinuent & obli-
quent, & teneant nihilominùs suum portum? Imitabar.
nec fregi maiores & decumanos fluctus, sed vitæ aut de-
clinavi; & in externis personam interdum sumpsi aut po-
sui, pro re aut pro æuo. In dictis aut factis, in communi
Europæ motu, interdum titubavi. Et reuera in alienâ reli-
gione, in æstu adolescentiæ, inter blandientes aut terren-
tes, facilè fuit in speciem culpæ venire, si non in culpam.
Ad prudentiorem aliquem appello. AvD. Res clara est.
nam illis placere non poteris, nisi similem te aliquo mo-
do facias, aut dissimules. Et eras ibi apud

- *Suspiciosos, fraudulentos, duplices;*
 - *Qui fronte hilaro, corde tristi obambulant;*
 - *Qui gaudent, si quid alteri euénit mali;*
 - *Qui mærent, si quid alteri euénit boni.*
- Quos placitum est, laudant; quos placitum est, vituperant:
Veróne an falsò, cicum non interdunt.*

*opiniones non
admisit.*

LIPS. Opinionum tamen aura pestilens, quæ oram illam
infecit, me non afflauit: & inter egros multos & causarios,
fanus ambulavi, in hac quidè parte. Alpheus mare Sicu-
lum subterlabi dicitur, sine mixtione vndarum, ad suam
Arethusam; ego per improbos & impios ad veram pieta-
tem. & vt Athletæ in stadio oculos ad metam & brauium
intendunt; sic mea mens semper ad Cælum & æternam
illam palmã intenta erat. Pietas mihi interna & vera erat

*Virtutes co-
lebat cum
pietate, sed
priuatim;*

proposita, Modestia & Virtus. Eram enim ex ijs, quibus
illa in corde magis, quàm in ore: quiq; factis exerceri eam
acriter malebam, quàm verbis. Fama tantum longa bonis
studiis artibusque parari potest: vita æterna, bonâ hîc vitâ.
AvD. Rectè. *quod sumus professione* (verba D. Ambrosij sunt)
*actione potius quàm nomine demonstramus: vt nomen congruat
actioni, actio respondeat nomini, ne sit nomen inane & crimen
immane.* Vt poma, in Iudæâ, nō poma nascuntur, quæ con-
tacta in fumum abeunt & vaporem: talis verbosa illa pie-
tas, sine vitali operum succo. Sede finibusque in Batauo
littore, mente animoq; nobiscum egisti, cetera similis bo-
nis. Vt radij Solis in sordes & caligantia loca coniecti, illu-
strant,

*Cæt. 5. Mi-
scell. epist.
2x.*

*Cent. ad
Italos &
Hisp. ep. 18.*

*Præscript.
pro Const.*

*D. Ambro-
sius.*

strant, non inquinantur: sic tu inter feros squallentesque animos resplēduisti verâ virtutis tuæ luce. Sed de Pietate: nec istâ semper proferebat in scriptis, ne offenderet, illam animo gerebas inclusam, nec proferebas aut præferbas clarè in scriptis? LIPS. Si veram causam vis, factum à me parciùs in isto ancipite statu rerum & varietate iudiciorum, metu offensionum. Ecce non sententia sed verbum aliquod à calente calamo anceps fugerat, calumniarum subitus & magnus ignis. Quæ causâ in meis scriptis abstinuit me, fateor, ab altiori initu in sacrarum illud rerum mare: quò materies alioqui & ingenij ventus vocabant: sed repressit hic metus & adnavigare iussit littus. AVD. Talis locus erat, in quo oportebat,

Phocylid.

Καίρε δὲ λαζεύειν, μὴ δ' ἀντιπείειν ἀνέμοισι.

Temporibus seruire, nec aduersarier austris.

Tacitus.

Nónne etiam Sapientiæ pars est, leuiter desipere, & paulùm extra viam rectam ire, ad vitandum violentum aliquem occursum? Germani olim in prælio cedere loco, dummodo rursus in stes, consiliij quàm formidinis arbitrabantur. quidni tibi idem licuerit in vndoso istoc & opinionum turbiditate mari? Cur vela fecisses aduersis ventis? Vt fluuij quidam, qui erepti oculis & sub terram reconditi, feruntur nihilominùs ad suum mare: ita latent inter impios sæpè pij, & tacitè ad scopum destinatum perueniunt. Silentio tuti sumus, quando ratione non licet. LIPS. Cum tempore pugnare volebam, etsi haud seruiliter seruire. Apud me & interiorum animum liber eram, recti iudicij & sensus: & re magis quàm ora bonus. in sermone interdum temperabam, nec offendebam qui poterant offendere. Sapientia vera, firma est, non tamen elata: non timet pericula, sed nec prouocat aut laceffit. Ascanij illius apud Poëtam iuuenilis nimis ardor est, qui

Virgilius.

Optat aprum, aut fuluum descendere monte leonem.

Non ita ego. qui abundè fortis eram, si excipiebam non etiam incurrebam in discrimen. AVD. Rarò allisa nauis est, quæ modico velo legit littus.

Interfusa nitentes

Vitans æquora Cycladas.

Eminentia feriunt procellæ. LIPS. Talis mihi mens, quæ nauim

*æc improvi-
sè non profu-
tura profere-
bat.*

navim semper auertebam ab illis salebris, velificationem omnem dirigens ad vnum tranquillæ mentis portû. Quo enim, aut cui bono aliter fecissem? Semper hoc videndum cui bono, ne sine emolumento Reipublicæ & suo; imò ne omnino res eat turbatum, intempestivâ licentiâ, aut ardore in fumum abituro. Displicent in Repub. non pauca, in Religione fors omnia? videat an malo remedium reperiat. Non inuenit? sed nec perimat ægrum corpus, & quod in valetudine suâ extrema minatur. Prudentis medici est, in desperatâ valetudine, non adhibere desperata medicamina; quia plerumque tardè gradienti ægro, præcipitio consulunt: ergo naturæ illum relinquit, & suggerit quædam in robur & leuamentum, si fors victrix natura mali, pulsâ, quâ opprimebatur, malignitate, reualescat: aut vt ægrû suum paullatim robustiori medicabulo paret, dum crescunt vires generosiori medicamini respondentes. Igitur tacebam, nec monita spargebam non audienda. AVD. Probare te aut tua ijs volebas, qui non probabant? frustra. & hoc fuisset quasi cibum aliquem conciliare istis, qui abhorrent. Ille mihi prudens est, qui non in vanum spargit monita; qui quæ scit non profutura, domi suæ tenet, laxaturus habenas, & toto ostio emissurus, vbi melior spes affulserit. LIPS. Feci hoc apud Battavos, in quo quid peccaverim, nescio: nisi peccatum sit diu siluisse. AVD.

*Sed nimis ti-
midè fortas-
sè;*

*Tacere optimum est: plus scire satius est,
Quàm loqui.*

Epidico.

LIPS.

Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως

Pauca quidem, verùm argutè.

Meliùs olim Pacuuius:

Pacuuius.

Ego odi homines ignauâ operâ, philosophâ sententiâ.

*debuisset pla-
niùs & ple-
niùs,*

Attamen silentium illud meum non testatione vnâ, vbi tempus fuit, postea leniui, sed sponsiâ deleui: imò pro timore meo vano meliora maioraque illi genti reposui. In scriptis enim meis iacienda fuissent salutaria etiâ monita & pietatis semina, etsi non statim profutura. idque vel ab agricolæ exemplo. Ille, si hoc altero que anno spes destituit,

*agricola ex-
emplo,*

tuit, tamen arat, occat, ferit: & Bonus Euentus feriùs, sed vberius, sæpè respondet. Et vt senex ille in Synephebis,

Serit arbores quæ alteri profint saculo;

Epist. 29.

fic ego monita admiscere potuissem, quorum fructus ad multos redundassent. Senecam audio: *Quare verbis, inquit, parcam? gratuita sunt. Non possum scire, an et profuturus sim, quem admoneo: illud scio, alicui me profuturum, si multos admonuero. Spargenda est manus. non potest fieri, vt non aliquando succedant multa tentanti.* Et pulchra etiam illa ratio. quòd sicut gemmæ, etsi in lutum aut fordes abiectæ, splendor non amittunt, sed dies postea reuelat & attollit: sic in istis quæ benè, honestè, piè dicuntur. ex dicto Seneca, & alio simili. AVD. Plura tu etiam volebas? Audi Euripidem:

Euripides.

— εἰ δὲ εἰδὲ ἀλήμων

Ἰνώμω μὲν εἶ Τῶς σοφοῖς λίαν σφόν·

— non vel hoc noxâ vacat,

Si mens inest sapientibus sapiens nimis.

vide cùm pauca & timidè quædam de religione dixisses, quàm vndique incurrebant, pænè dixerim

Ἀρχοτέροισι σύεωσι ἐπιότες· —

Agrestibus suis similes.

quid futurum fuisset, si magis te diffudisses? Robur & æs triplex circa pectus induendum fuisset, vt ibi erant homines, tempora, mores. Nihil enim tam probè dici potest, quod non vellicare malignitas velit. Et tu in câ Republicâ prudenter de religione quædam differuisses, quæ varian in primis & miscellam induxit, stabiliendo sceptro? tu tuam intersperuisses, qui vnâ, & vnâ tantum, in vnâ Rep. semper probasti? qui risisti Aegyptios reges & Iulianum Imperatorem? LIPS. Sed ego scio, non esse hu- Sed nemo non errat. mani ingenij, optima quæque primis cogitationibus deligere: & ferè secunda in viro consilia maturiora esse. Vetus illud verum est,

Euripid.

• Αἰδὲ δὲ τῶν φροντῖδες σοφώτεροι·

Reiectiunc.
& Cent.
ad Germ.
& Gall. ep.
68.

Posteriores cogitationes sapientiores.

In Religione tamen, vt dixi, nihil mutauit: in fede illorum non in sensu fui: & vt in peregrinatione, corporis non ani- In Religione saltem constans fuit & vnus,

Pp

mi

mi requiem illuc elegi. In tempore, ut meum ingenium est, quietè modesteque me habui: non in sacra aut ritus eorū transiui. Vis aliqua compulit? aberat animus: & cum illi aliquando multa de Repub. de Religione, risi. Cleomenes Spartæ rex, Græculo cuidam multa de fortitudine differenti, aures non præbuit, & auertit. Illo mirante, Quia enim, inquit, si hirundo hæc diceret, idem quod nunc facerem, atque affatim riderem: sin autem aquila, darem ei libenter mentem & aures. Simile mihi in illis erat. quos serio & cum affectu de vtraque differentes risi, qui sciebam quomodo in vtramque erant affecti. Sicut Vlysses ille blandientes, sed insidiantes scopulos, surdâ aure præteruexit, oculos tantum habuit apertos; sic multa obiter videbam tantum, non in aures, minus in animum admittebam. Semper enim mihi (ô tu qui vides & scrutaris has fibras!) semper stetit infixâ menti Religio vera, & à maioribus tradita; quam nunc palàm loquimur & profiteamur: semper ille noster sensus, antiquare & cum maioribus sapere; *vetera nouis, & quietâ turbidis antehabere*: nec hunc calumnia aut vis vlla, non dicam exiit, sed nec exussit: ab illo

Nec suada

*Maiores
scita & mente
dimouere po-
tuit,*

Tacit. r.
Ann.

aut vis vlla;

Me nec Chimera spiritus ignea

Diuulsit umquam:

nec alia fraus aut argutiola. Non credunt? esto. hilum non ego deterior, sed nec tristior: qui sto apud Iudicem, cui ne in mentitur. Ut radij solis per terram sparsi, à cælo & in cælo tamen sunt: sic noster animus Romano cælo semper adhæsit, etsi Batauo cæno illuxit. Pietas, inquam, mihi salua erat: & ex animo testor aut respondeo, non aliam me viam salutis nouisse, quàm hanc, quæ per vnum illum & directum limitem duceret. Et quisquis eam caret, aut negligit, quid veri, non dicam Christiani hominis, sed hominis habet? Ad eam nati omnes, nos quoque peculiari Dei gratiâ instituti sumus: teneamus & amplectamur, vnicam quietis hinc anchoram, vnicum ad perpetuam salutem viaticum & viam. Pietas enim caput virtutum, imò omnis virtus est.

*Pietas non
imminui,*

*per quam ca-
lestis regnum
subimus*

*ut certam &
unicam viam.*

AVD.

Arbiter.

AVD.

— — — — — *ô maxima rerum**Et meritò Pietas homini tutissima virtus!*

Cuius studium

*Æquè pauperibus prodest, locupletibus æquè:**Æquè neglectum pueris senibusque nocebit.*Trismegi-
stus.

Pulchrè ille Ter-maximus apud Lactantium, Inst. lib. 2.

cap. 16. *Μία φυλακή εὐσεβεία. εὐσεβεία γὰρ ἀνθρώπων ἔτε δαίμων κα-**κός, ἔτε εἰμαρμένη κατ'εἶ. Θεὸς γὰρ ῥύετ' τὸν εὐσεβῆ ἐκ παντὸς κακῆ·**Una custodia Pietas. Pium enim virum non malus Genius, non**Fatum ipsum devincit. Deus enim eum liberat eripitque ex omni**malò.* LIPS. Verè dictum, ipse expertus sum: & eripuit me

Deus ex malis illis & parum pijs hominibus, & libertati

reddidit; patriæ & amicis reddidit. O æterna sapientia, ô

lux sine ortu aut occasu, *letus, lubens, laudes ago, grates gra-**tiasque habeo;* quòd duce te euasi ex illis salebris, & loca de-

ueni, per quæ facilior mihi & tutior ad te cursus. Nam ni-

si tu dux auctorque nostri consilij fuisses, nisi mirabiliter

& præter spem robur dedisses, quomodo per tot discrimi-

na & molestias, è quibus illa depulisti & has mitigasti, tot

viarum ambages, in adflictâ meâ tunc valetudine, venis-

sem ad propositam metam? Sed tibi gratia esto, iam illic

sumus, vt non vltrâ reuifamus ambiguos & bonis parum

gratos locos, quæ ipsa causa deferendi. Vt enim aliarum

animantium quæque aggregant se ad suum genus; sic in-

ter homines meritò decet, quibus est similitudo & paritas

puræ priscae mentis. AVD. Sed & Ienæ fuisse te, aiunt, &

ibi docuisse. LIPS. Quid mirum? publicè dudum sum

professus. AVD. Et Orationes habuisse. LIPS. Vel vicenas,

non nego. AVD. Tales illas improbas & impias? LIPS.

Hoc nego, hoc pernego: & palàm editâ Epistolâ ostendi

falsimonias istas meras esse. AVD. Tamen iterùm aiunt.

LIPS. Et sapiùs mentiuntur. Si satis ad veritatē est, dixisse;

satis sit ad calumniam interimendâ, negasse. Nam hîc fi-

nis non sit, & oriantur *Tusca iurgia*, quod vetus verbum di-

xit. Nemo innocens erit, si dixisse sufficiat. Quis non ali-

quid meum aut alienū adumbrare potest, & protrudere?

hoc si valet, latissimus hic ad calumniam limes; & in quo

Pp 2

libe-

*Et ob hanc
Deus Lipsiū
ab impijs li-
beravit &
suis reddidit,**idq; mirabi-
liter.**Obiter de
falsis illis &
suppositiis
Orationi-
bus.*

liberis quadrigis illa inuehatür & exultet. Sed parentem ipsum & nugatorem probæ huius prolis, nõnne *Carolus Scribanius Societatis IESV* Theologus eximius ac multâ eruditione clarus, qui & partes meas probè tuendas suscepit: nõnne, inquam, ille quem amo ἐνα τῆς ἀληθινῶν φίλων, *unum ex veris amicis*, ipsum Amphitruonem prodidit huius Alcmenæ virum? huius Palæstræ Plautinâ Rudente Dæmonem; & ipsius adeo impostoris confessione, huius filix patrem? *AVD.* Sed quis igitur ille, à quo, si Deo placeat, aureus ille partus? *LIPS.* *Melchior Haiminsfeldius Goldastus.* Hic ille Pseudolus calumniarum instructor scenæ. His ille Pandorus; qui malevolentix mantello tectus, sagittas sparsit, vulnus intentavit, non tetigit. *AVD.* Scilicet nemo nostrum inter oletum istud dijudicet & Lipsianam myrrham? Vah, tam frigidum, solutum, ineptum, & verbo dicam, impium! Et ille tenebrio tam stultus vt speraret se posse imponere nobis falsâ tuâ personâ? Bardi Typographi, qui tam ambitiosè hæc diuulgant. Sed credo in nostrum risum & suum quæstum. *LIPS.* O improbæ nimis & impiæ spei Orationes! Hæ scilicet illæ sunt quibus alienum me ab Orthodoxâ fide fuisse contendunt; quibus me simulatæ vitæ insimulant; sed Deo gratia esto, fulcrum hoc collapsum est, & structorem prostravit, me innocentem reddidit. *AVD.* Apud Batauos igitur & alios, semper mansisti in viâ rectâ quam ab adolescentiâ institueras. *LIPS.* Semper. sed vacillavi, imò cecidi interdum. attamen surrexi, & citâ celeritate correxi, quod temporis creptum lapsu. Viden' vt miles quoq; si cecidit, surgat alacrior, & animos irasc; sumat à casu? Idem mihi factum, & quod in freto illo adolescentiæ, in illo inquam æstu ac feruore ingenij fortasse inconsideratius à me dictum aut factum, constanter emendavi. *AVD.* Præstat antè viam sistere, & temerè aut calidè aliquid dixisse, quàm profecisse. Deferuescunt enim animi paullatim, & affectum veritas ac ratio vincunt. Sicut autem musto tempus damus, vt despumet, sic animo vt iuuentutis & opinionum faeces eijciat.

Ἦν καὶ νεότης ἄπιστος ἔστι νόον ἀδ' ἐός

Vanam

quorum au-
ctorem Caro-
lus Scriba-
nius è tene-
bris produ-
xit, &

Melchiorem
Haiminsfel-
dium Golda-
stum esse do-
cuit,

Lipsum in-
nocentem
reddidit.

Ita igitur
apud Bata-
uos vixit, &
interdum
vacillauit,

sed constan-
ter correxit.

Et quis ab
errore tutus?

Vanam homini mentem reddit cum pube iuuentus :

ait poëta ille sapiens. Nec culpate quisquam idcirco potest, aut probare à verâ fide abiisse. Vinum, vinum esse non definit, si aquâ leuiter temperatum; nec vera Religio, religio, si guttæ in eâ externæ labis. Et quis ille qui se labi & errare posse neget? Versus ille Phœbææ veritatis est;

Ἀμαρτάνει δὲ καὶ σοφῆς σοφώτερος.

Erratque sapientissimus sapientium.

Seneca.

Audi Romani nominis & Sapientiæ magnum Solem; audi tuum Doctorem: *Pro quocumque, inquit, illud respondeamus nobis, sapientissimos quoque viros multa delinquere: neminem esse tam circumspēctum, cuius non diligentia aliquando sibi ipsi excidat: neminem tam maturum, cuius non grauitatem in aliquod feruidius factum casus impingat: neminem tam timidum offensarum, qui non in illas, dum vitat, incidat.* Nonne ita est? Solum ego Deum omniscium & expertem erroris habeo: *Solus Deus.* hominum quidquid est, opinantur, vacillant, errant. *Homo errat.* Numquam à Veritatis areâ aberrasse, neque humanum est, neque cadit in hanc vitam: imò

Iuuenalis.

— *quid tam dextro pede concipis, ut te*

Conatus non pœniteat, voti que peracti?

An nescis ἰδίου τῆ σοφῆς μετανοεῖν; *Sapienti proprium pœnitere? Homo pœnitet, nec probri est.*

Tertullianus.

Cæt. 5. Miscell. ep. 79.

II. SERMONIS PARS, QUALIS NVNC SIT.

LIPS. Scio, & ego si quid peccatum est, pœnitere malui quàm defendere. *Non suffundor errore* (ait Tertullianus) *quocaruisse delector.* Et pœnitentiæ portus ex facili hanc cymbam admisit, quæ Reges, Principes, Ecclesiæ ipsos apices non exclusit. Et ego cum gaudio meliorem me recognoui. En meam vitam à tot annis. vbi vacillat aut fluctuat? Neque nescio quorundam hodie prauam sapientiam, frigus præferre, medios agere: vt de ijs Homericum illud iure efferas:

Sed sunt fluctuantes hodie & ambigui in Religione;

Τυδίδου δὲ καὶ ἀν' ἑωῖος ποτέ τις μετεῖν

Tydidem haud nosset, vtris in partibus esset.

Sallustius.

vt Syrtium Leptitanarum facies simul cum ventis mutatur; ita multi vulpiones hodie, toties aliter sentiunt, quoties in diuersa opinantes incidunt: aut semper in suspenso, incli-

naturi ad partes valentiores,

— Ioue non probante.

Scitè nuper à Politiano dictum, *meliorem honestioremque leonis faciem esse quam simiae, et si ista ad hominem propius accedit.* Politianus.

AVD. Graphicè hos in vno omnes Claudianus depinxit:

*Librauit geminas euentu iudice vires
Ad rerum momenta cliens, seseque daturus
Victori.*

Claudianus.

non ex ijs Lipsius;

LIPS. Mihi displicet, imò malus & impius ille

— qui semper & omni

Nocte dieque potest alienum sumere vultum.

Ἐχθρὸς γὰρ μοι κείνῳ ὅμως αἰδῶ πύλῃσιν,
Ὅς ἔπειν ῥῆσι κούθει ἐν φρεσίν, ἄλλο δὲ βάλει

Iuuenalis.

Homerus.

odit potius & cõtemnit,

*Haud minùs ille mihi exosus quàm ianua Ditis,
Mens aliud cui tecta tegit, quàm lingua loquatur.*

Milesiarum Scriptores magistros probò, qui aiunt, *hominem liberum & magnificum debere, si queat, in primori fronte animum gestare.* Apulcius.

— τιῶντες δ' ἀρετῆς

Ἐς φανεράν ὁδὸν ἔρχονται

— qui virtutes colunt,

Apertà incedunt vià.

& apertà vià incedit, omnibus conspicuus;

Nónne hoc claro fortiq; exemplo docuimus, auulsi à locis in quibus isti erant; & simul auiditate imperandi, ipsa *virtutibus interpretabantur?* Tacitus.

atque alios bono exemplo prait. quod vniùs docentur.

Ad bonos venimus, et si iacètes & exhaustos: quia finis mihi nō ditiori sed meliori esse. Tranquillo animo hīc viuo, Deo & studijs me confectans. AVD. Gratia tibi, Magne Deus; tuum hoc munus. Satis ac niniùm etiam diu inter contumacia Batauiæ vada adhæserat tua ratis, Lipsi: impegeratque interdum ad rupem illam periclitaturæ salutis. non quòd quidquam illius altiùs infederit menti (nam bonus, καὶ φρένας ἔμπροσθεν, *mēte immotus*, cum Homero, semper vixisti;) affricuerat tamen aliquid noxij sui succi: vnde illa nata liberioris opinionationis, scriptionis. Sed quanto cum fructu aliorum tam constanter reuerfus es? Sententiæ & decreta vtilia ac salutaria, vt valida & efficacia sint, vsum & exēpla requirunt:

tu

tu quæ monuisti sapius & docuisti, ipse exemplo appro-
basti. Sicut herbas qui seuit, opportunè eas irrigat atque
alit vt adolescant: sic tu sententiarum tuarum velut fruti-
ces foues & attollis, vel sole vel pluuiâ, vt sic dicam, con-
stantis illius exempli. Vtrumuis enim præstitisti. illustra-
bas, dum in rem velut præsentem ducebas, & factû osten-
debas, quod faciendum suadetur; foues etiam dum ani-
mum erexisti, & re doces non noua non ardua proponi.
Sed & viam præiuxisti, in quâ vestigia tutò & alij ponant.
Sicut qui gubernandi parum peritus est, vbi plures naues,
cursum temperat & sequitur priores. ita vada & scopulos
vitat, & sine magnâ suâ arte portum cum prioribus petit,
& tenet. Vidi qui ad speculum se comunt, faciem & cul-
tum rectè disponere; prorsus hîc idem: tua vita & facta
speculum sunt, & imago, in quâ alij se videant, & ad eam
decorè componant. *Spectate iuuenes, imitamini; in ea tempora
nati estis, quibus firmare animum expedit constantibus exemplis.*
Habemus fortasse vetera, sed recentia tangunt propius;
nec vlla magis, quàm quæ domi nostræ nata,

xv. Anna-
lium.

Manilius.

Exemplo monstrantque viam.

L I P S.

Publ. Sy-
rus.

Discipulus est prioris posterior dies;
ait ille. Sed & diu antea votum habueram inter bonos vi-
uere, tunc etiam Deo auxiliante successum. A V D.

Horatius.

— te tabulâ sacer
*Votiua paries indicat vuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.*

Sed maleuolorum quàm hîc sint, vt cum Moscho dicam, iterum Ca-
lumniatores, *ὄμματα δεινὰ καὶ φλογέοντα, oculi acres & flammantes, nosti?* qui

Moschus.

& qualem tibi inurant calumniam? L I P S. Hoc auo ca-
lumnia & inuidia passim succreuerunt vberimè, & homi-
num malè feriatorum, carptorum, zoilorum, plus est ferè

Ery. Putca-
nus.

*Quàm olim muscarum est, cum caletur maximè.
O dirum exitium mortalibus! ô nihil vniquam
Crescere, nec magnas patiens exsurgere laudes
Inuidia!*

Silius.

Quid

Quid tamen est quod emissitij illis oculis vident? aut quid inurunt? AVD.

Liore nemo iudice fit nocens,

Scribanius.

Quem priua Virtus non peragat reum;

Sed gloria parcens iacenti,

Inuidia est inimica summis.

LIPS. Rectè ergo Liuius, *Inuidia velut ignis, alta petit.* AVD. Liuius.

Numquam aliter;

Equare palmam scilicet impotens

Clarescit vmbra,

—— ἀλαζών ἀδίκῃ βιβλία ψύχων

Timon
Philius.

—— insolens iniquos libros effutiens.

Teque honor, & laudes, & lato gloria cultu,

Silius.

Et decus, & niueis victoria concolor alis,

Te cinctus lauro perducit ad astra triumphus.

dicunt Lipsium spe purpura deseruisse Ba-
tauos,

Et aiunt patriam te antehabuisse, non sine Religionis sed ambitionis, & vt ad potentiam ac purpuram viam tibi munires, haberesque desertæ causæ præmium. LIPS.

Plautus,

An vumquam cuiquam contumeliosius

Audisti factam iniuriam, quàm hæc est mihi?

AVD. Ride si sapias, mi Doctor, ride;

—— ἐμὲν δὲ ἐγέλασε φίλον κῆρ

Homerus.

—— meum verò risit charum cor.

quod ne in somnio quidem cogitaret.

Modestia illi semper placuit,

LIPS. O quàm rem tetigerunt! ô acre & ardens meum illud votum! Non sic Empedocles amore immortalitatis in Aetnâ, vt ego in hoc igne. Quis autem audiet ista sine risu? quis sine iracundiâ, qui me vel extremis lineis norit? Modestia, modestia est, quam appeto, quam præfero: & quæ sæpè iam efferendum retinuit & repressit. multa

—— scripsi, scripta diuulgata sunt:

illa * legant, & sciant in his nos non fallere. O boni, lubrica

* præcipuè epistol. 61. Ceter. 5. Miscel. Augustinus.

Aulica vita displicuit, in continuo periculo

vestra vita & via est, qui in Aulâ versamini: in quâ, vt verè

vir sanctus dixit; *Per pericula peruenitur ad grandius periculum.* Itaque acri circumspectione & custodiâ vobis opus

Tacitus.

contra lapsus. *Nihil rerum mortalium,* ait prudentissimus

alienâ vi subnixâ.

Annalium scriptor, *tam instabile & fluxum est, quàm potentia non suâ vi nixa.* Parua omnino interualla temporis, ait

appo-

- Polybius. appositè Polybius, omnes homines attollunt, rursusque deijciunt; maximè verò eos, qui in Aulis versantur. Reuerà enim isti assimiles sunt abacorum calculis: qui, vt secundùm voluntatem calculatoris, modò obulum æreum, modò talentum valent; ita Aulici, ad nutum Principis, modò beati, modò miseri fiunt. Et quæ sæcula id non docent? vetera, media, nostra. Inter veteres *Joab*, ille vir acer, callidus, militiæ *Davidis* & consiliorum arcanorum arbiter, cum à viuo rege non auertitur, missus est cedi à successore. Quid *Apelles* inter Græcos? Ille à Philippo rege proximus, eo iam gradu & opibus, vt ab ipso timeretur, momento horæ deijcitur, desertus ab ijs, qui antea stipabant & colebant. At hoc in *Apelle* exemplum: quàm geminum Romæ in *Seiano*? qui diu *Tiberij* Augusti potens, & ad instar eius status, honoribus, cultus; tandem vnâ epistolâ subuersus est, & caput illud toto orbe secundum, vt cum Poëta dicam, laqueo præbuit, & cadauer suū opprobrijs, lacerationi, vnco. Quo die illum Senatus deduxerat, *populus in frusta diuisit: in quem, quidquid congeri poterat, dii hominesque contulerant, ex eo nihil superfuit quod carnifex traheret.*
- Et similis potentia atque exitus *Plautiani* sub Antonio, quæ in *Dione Cassio* lege. Iam in æuo posteriore, *Alfonfus Albuquerque* pleraque Indiæ Orientalis Lusitano Regi suo subiecit: at idem accusatus maioris spei, & suspectus denique, reuocatus in patriam est, & morte opportunâ fortasse ignominij ereptus. Simile in *Duarte Pacieco*, qui post magna merita, in custodiam & vincula coniectus etiam fuit, & in clarâ innocentia liberatus tandem, sed vt in paupertate senesceret. *Consaluum Magnum*, & *Ferdinandum Cortesum*, nec ipsos parem gratiam meritis retulisse, aliquis arbitretur & dicat. Apud Hispanos quàm nobile documentum fluxæ potentia *Aluarius Luna* est? Amabat & euehat eum Ioannes Rex Castellæ, super omnes homines & amicos. Opibus, titulis, præfecturis, cottidiè augebatur; atque ita regem suum fecerat, vt vel bellum eius causâ gereret cum vicinis regibus & cognatis. Nulla res in maiore famâ & inuidiâ, quàm iste amor: atque is satis diuturnus.

Quod docet
exemplis ant
veteris, in
Joab &

Apelles

medij, in
Seiano,

& Plautia-
no;
posterioris, in
Alfonso Al-
buquerque,

Duarte Pa-
cieco,

Consaluo,
Ferdinando
Cortesio, &

Aluaro Lu-
nâ.

Sed quis exitus? *Sicut diuisiones aquarum, sic cor Regis*, ait He- Salomon.
bræus Sapiens. Occultè abduxit se ab Aluaro, odit quan-
tum amauerat; denique paucis conscijs, in oppido Bur-
genfi, sagaciter hominem in vincla coniecit, damnari per
sententiam iubet, caput abscindi, & in forum per triduum
ostendi. O cæca mortalitas! tu ille superbus paullò antè
& insolens, vbi es? quid es? desijisti esse, & tot annorum cu-
mulata felicitas subito turbine quassata & euerfa est. Verè
tu prædixeras Aluare, non sine mali præfagio, admiranti-
bus alijs fortunam tuam, & apud te prædicantibus: *Impro-
uidi, ne ædificium ante finem operis laudaueritis*. Sed mihi fi-
nis non sit, si exempla cumulem, obuia, vt verè dixi, in
omni æuo. AVD. Libet cum Lucilio clamare:

*Vita aulica,
vita lubri-
ca, &*

Verè omne iter hoc est labosum atque lutosum.

Lucilius.

Certè in lubrico illo culmine & fastigio Aulæ cum Labe-
rio licet dicere:

*Summum ad gradum cum claritatis veneris,
Consistes agrè, & quàm descendas, decides.
Cecidi ego, cadet qui sequitur.*

Laberius.

*familiaritas
cum Principe
periculosa*

Et Claudianus Sidonij verbis appositis: *Periculosam regum* Claud.
Mam.
*familiaritatem esse, quorum consuetudinem spectatissimus quis-
que flammæ naturæ benè comparat, quæ sicut paullulum à se
remota illuminant, ita satis admota sibi comburunt.* LIPS. Ille
pleno pectore in rem meam sapit. Et mihi tam certum &
firmum, hoc statu rerum res extremo digito non tangere,
quàm ad extrema rerum aliquando ire, *Marius Celsus, &
Suetonius Paullinus* sim: de quib' scio quid Tacitus scribat:

*pro mente
Lipsij, & pro-
inde ab ipso
declinata.*

Stet quicumque volet potens

Seneca.

Aule culmine lubrico,

Me dulcis saturet quies.

Obscuro positus loco

Leni perfruar otio.

*In magnâ
Rep. pulchrâ
illi fuit age-
re, vel in ex-
emplum pro-
cul à tone &
fulmine,*

Magna Respublica, tu me tene, cõmunis Patria, Dei ho-
minumque ciuitas: ô pulchrum, in eâ locum ordinemque
habere, & inter illos classicos censer! Sit aliquis vel in ex-
emplû, qui quietem, Musas, se amet, & Numen colat: va-
na aut vulgata seponat, aut (si superbum non est) spernat.

AVD.

Plinius Iu-
nior.

AVD. *Ægyptus*, ait Plinius Panegyrico, *alendis augendisque
feminibus ita gloriata est, vt nihil imbribus caloque debeat; &*
vt Seneca ait, *nemo aratorum adspiciat calum:*

Seneca
Phil.

— *sine nube ferax, imbresque serenos*

Claudia-
nus.

Sola tenens, securo poli, non indiga venti:

& vt alter,

— *nihil indiga mercis,*

Aut Iouis:

siquidem proprio semper amne perfusa, nec alio genere
aquarum solita pinguescere, quam

— *quas ipsa vehit Niloque redundat,*

tantis segetibus induitur, vt cum feracissimis terris quasi
numquam cessura certet. Ita tu tuo lare contentus,

Horat.

Forumque vitans,

Valerius.

Et tristis curis & solitudinibus aula

Potentioris limina;

procul à Ioue & fulmine, tibi Musisque viuis, abundans
sapientiâ, prudentiâ, virtutibus omnibus, & alijs commu-
nicans largeque instillans. LIPS. Quid verba facio? ad se

Cent. 7. ad
Belg. ep. 12.

redeant illi calumniatores, & affectum omittant: vide-
bunt & intelligent me ita sentire, & vno Religionis fine
ad meos remeasse. Si quid de amicis. paucos è veteri classe
repperi; paucos veterum morum. Duellij in meâ patriâ
& Trebellij regnum possidebant,

Εἰδότες ἐν σπυρίδι δὴτο μέλπεσθαι Ἀφροδίτην

In pugnam stabili bellum bellare periti.

quorum amicitiam ego semper aspernatus sum. Sed istæc

a Poliorcet.
lib. 1. c. 2.b Cér. 3. Mi-
scel. ep. 5.

Cent. ad

Ital. & Hi-
span. ep. 62.c Cent. 3. ad
Belg. ep. 86.

d Cent. ad

Ital. & Hi-
span. ep. 18.

Cent. ad

Germ. &

Gall. ep. 22.

Cent. 3. ad
Belg. ep. 8.

frustrâ. An non^a à nouitatibus abhorrere me factus sum, si
mortalium quemquam, præsertim in re seriâ, quæ mores
& vitam spectat: & publicè testatus sum^b me alienum ab

omni nouitiâ opinione aut errore, firmum in veterum
scitis? candidum & Fide & Amore & More maiorum?

Argumentum dabit^c *De vna Religione* tractatus, & a libel-
li nostri de *Cruce*, quos vel hac causâ scripsi, vt præco-
nes testesque essent, non doctrinæ meæ, sed auitæ pieta-
tis; quæ mihi in oculis fateor cum illa congeffi, & quæ me
ad scriptionem duxit. illa ipsa Pietas, quæ Senatui Popu-
loque

non igitur
spepramij pa-
triam ante-
habuit, sed
Religionis
zelo;

quod de vna
Religione
tractatus, &
libri de Cru-
ce docebunt.

loque Antuerpiensi in oculis, cum salutare hoc signum in vrbe mediâ erigebant, trophæum in illius hostes. ^aEn manum meam, en adfirmationem. non fallimus in his talibus, in quibus se primum fallit, quisquis alios conatur. O

Emendationes in operibus apud Batavos conscripitis.

miser qui aliam hâc linguam habet & mentem! ^bSed & in reliquis meis operibus eodem animo ambigua correxi, ^caut certè illustravi. ^dNon enim satis ne ipse errem: sed ne alteri sim erroris causa. ^eNec volui tantum pia, recta, vetera, sequi: sed adferere etiam pro ingenij aut stili viribus, quas Deus dedit. ^fVt Luna quod luminis à Sole accepit, infero huic mundo refundit: sic ego sapientiam & dona, quæ à magno illo Deo. ^fDe me fateor:

Alios docet ac dirigit.

** Ego ille sum, qui scelera committi vetem:*

Ego sum magister iuris ac moris probi;

** ἐγὼ ἀπειροῦ τῶν κακῶν τῶν βίων ἀειζώνων non ignarus rerum que eueniunt in hac vitâ. ^gSum iuuenum, sum virorum, sum generis humani voce & stilo director & doctor. A V D. O salutaria mihi tua monita, quæ verbis, quæ scriptis! ô eximium doctorem!*

Qui, quid sit pulchrum, quid turpe; quid vtile, quid non, Plenius ac melius Chryippo & Crantore dicis.

Bellè sapiens Seneca: *Habet vbi se, etiam in priuato lare, explicet magnus animus: nec vt leonum animaliumque impetus caueis coercetur, sic hominum; quorum maximè in seductu actiones sunt.* Negas Sycionia ista aulica aut cothurnos pedibus tuis conuenire; & secessum ac otium quæris; sed non ignauiam. LIPS. Vbi cumq; otium meum abscondo, prodesse

idq; omni conatu, & sic

Reipublica prodest

in priuato, idq;

volò singulis & vniuersis, ingenio, voce, consilio. Non enim is solus Reipub. prodest, qui candidatos extrahit, & tuctur reos, & de pace ac bello censet: sed qui iuuentutem exhortatur, qui in tantâ bonorum præceptorum inopiâ, virtute ac pietate instruit animos, qui ad pecuniam, luxuriam, impietatemque cursu ruentes frenat ac retrahit, etsi nihil aliud, certè moratur; in priuato publicum negotium agit. A V D. Cum omnibus ijs, qui aliquid conati sunt, plurimum debeamus; quantum vtilitatis à doctissimo quoque cepimus, tantum laudis ei adscribendum est.

quan-

^a Cent. ad Ital. & Hispan. ep. 18.

^b Cent. 3. Miscel. ep.

^c Cent. 1. Miscel.

^d Cent. 5. Miscel. ep. 97.

^e Cent. 5. Miscel. ep. 59.

^f Cent. 2. Miscel. ep. 88.

^f Polit. l. 4. c. 13. * Auctor Thebai.

* Aristo. 1. Ethic. c. 3. g Epist. ad Balth. Morum, quæ disputationi Cod. Mirand. subiungitur. Horat.

Senec.

Seneca.

quantum veniæ meriti sunt, qui errant; tantò plus merentur, qui emendarunt. Te itaque vt parentem, vt doctorem meum celebros, mercedemque tibi rependo, & rependam, non illam, quam Protagoras sophista pepigit, nec accepit, sed quam Thales sapiens nec pepigit, & accepit. Iste enim Mandraitum Priensensem cum noua quædam & subtilia de cælo ac sole docuisset, offerente illo mercedem quam & quantam vellet: *Hoc pro omni mercede esto, inquit, vt quoties apud alios ea proferes, Thaletem non celes auctorem.*

LIPS. Quæ enim alia nobis merces? Solent Iudæi suos ita Rabbinos citare, vt eorum ferè cuilibet addant, *zihrono librachach*, id est, *cuius memoria in benedictione est.*

sine vlla mercede, solâ

beniuolâ mentione contentum.

Salomon. Quod expressit Hebræus Sapiens, *Memoria iusti cum laudibus.* Equidem & ego adsurgo & veneror inuenta inuentoresque Sapientiæ: sed vt homo homines, & *qui non domini nostri, sed duces sunt.*

Seneca.

Iul. Capit.

Antonius Pius imagines aureas in larrario habebat, ac sepulchra honorabat aditu, hostijs, floribus: ego laudibus. Sed erro extra limites sermonis, & ordinem, quem vnice amo. Proprium hoc Stoïcorum vincire omnia, & quasi annulos necere in catenâ: vt non ordo solùm sed sequela & cohæsiō sit rerum. A V D. Certè ordinem amas, gloriari potes: & eâ re palmam non aufert hæc, fortasse nec prior ætas. Sed quàm ægrè multis est, quòd aliquoties vt hîc, Stoïcos probes & imiteris! Ecce

Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum,

Alia iterum calumnia, quòd Stoïcus.

qui te omnino Stoïcum vult, præsertim in re Religionis, id est impium. LIPS. ^{9. 16. 16.} T V N ^{10. 11. 12. 14.} H O M O ^{3. 11. 8. 7. 6. 4. 6. 17.} O S ^{8. 7. 6. 4. 6. 17.} S V G G E R I S;

Eius auctore exagitat, &

& ego etiam tuis calumnijs scopus? Sanè mente, vt ait ille, exsensâ es; & Clodium illum Albinum imitaris, qui, vt ait Iulius Capitolinus, adhuc puer, quòd esset animi iam militaris ac superbi, sæpè in scholis inter æquales, Virgiliana illa vsurpabat:

Iul. Capit.

Virgil.

Arma amens capio, nec sat rationis in armis:

Arma amens capio.

Bonâ gratiâ, abi quæso, & cucurbitas pinge. Quid opus in me sic vltro & ex superuacuo incurrere? quid velut è plastro conuitia iacere? Hæc non sunt compositæ mentis:

Q 3

sed

sed illorum, vt cum Poëtâ dicam,

— εἰς ἐδίδαξαν ἀεισιπρᾶ γράμματα Μῦσαι

— quos litteras Musæ docuere sinistras.

Desine sacrilegâ conuitia fundere linguâ,

Desine, pro I V S T O stat Deus ipse suo.

de periculo
monet.

Sannazar.

Et caue,

Ne pœnas Nemesis reposcat à te.

Carull.

Est grauis Dea; ledere hanc caueto.

Stoicam se-
ctam ama-
uit;

* Non dissimulo, in pretio & amore mihi Stoïca secta est, ^a Cōst. l. 1. cap. 18. ^b virilis illa Secta. nec mirum. Audi Plutarchum in Cleo- ^b Polior. l. 3. d. 6.
mene, ex professo Academię addictum, & proinde Stoïcis

aduersaria
etiam lau-
datam, quia

parum æquum: Εἴχει τὶ ὁ Στοϊκὸς λόγος πρὸς τὰς μεγάλας καὶ ὀρεΐας Plutarch.

φύσεις ὅπως φαλῆς & ὀδύβολον βαθεῖ δὲ καὶ πρᾶω περὶ ἀνύμων ἡδαι, ^a
μαλιστα εἰς τὸ οἰκείον ἀγαθὸν ὅπως ἰδῶσι. Habet Stoïca doctrina, si in
magnam & acrem naturam incidit, aliquid lubricum & anceps;

si autem cum graui & miti ingenio temperetur, magnos impetus
dat ad verum bonum & virtutem. Oraculi hoc ego vice ha-
beo, in altâ & superbâ naturâ Stoïam non fore vfui; in aliâ

salutaria in
eâ semina &
monita,

& modestiore, saluti. Lege paucos eos libros qui exstant
vel Senecæ vel Epicteti: Virtutem ipsam scripssisse dicas,
& semina salutarium monitorum vbique sparsisse. Non ^{Seneca.}

est quod exigas Repetita aut Excerpta: Continuum apud nostros,
quidquid apud alios excerpitur. Non habemus ista oculiferia, nec
emptorem decipimus, nihil inuenturum cum intrauerit, præter il-

& passim;

la quæ in fronte suspensa sunt. Quocumque miseris oculum, id ti-
bi occurret, quod eminere posset, nisi intra paria legeretur. Non

non approba-
uit, nisi qua-
tenus Chri-
stianum
deces:
quod etiam
Arnobius,
Tertullia-
nus, Panta-
nus, inter
culmina Re-
ligionis, se-
cerunt;

sequor tamē aut approbo, nisi in quibus cum Christianis
contesserāt. Et nōne etiam inter culmina Religionis, qui
à sensibus multis non abierunt? Arnobium possum dicere,
& magis Tertullianum, ingenio etiam Stoïcum & seuerum.

Quid magnum illum Pantenum, Alexandria sacrorum
doctorem, & antistitem? Hieronymus de illo apertè: Pan- ^{D. Hieron.}

tenus Stoïca secta Philosophus, ob præsequam eruditionis glo-
riam missus est in Indiam, vt Christum apud Brachmanas &
illius gentis philosophos prædicaret. Optimè ab optimis illis
factum: Philosophus ad philosophos missus, Stoïcus ad

Brachmanas, nec opinionibus quidem nimis dissidentes.
Et

Et fructum verò ingentem fecit, laudemque rettulit: & mox Alexandriam rediens in eâ obiit, cum scholæ illic nobili plures annos præfuisset. In quâ succedere sibi voluit *Clementem Alexandrinum*: illum cuius totijugam doctrinam Ecclesia etiam nunc admiratur & fruitur in libris qui exstant. Qui ipse quàm sæpè Stoïcus est, & dogmata eorum sacris nostris aptat? Et meritò aptat. nam Hieronymi illius sanctioris an doctioris viri sententia est, de tabellâ & scripto recitanda: *Stoïci nostro dogmati in plerisque concordant*. Concordant? ita: & quod sequitur, occultè ad nostrum dogma & ad pietatè ducunt. Sine fuce dicam, mihi euenisse. Audio magnum illum *Carolus Borromæus*, *Virpe*, sacrâ purpurâ, virtute maximè clarû, sæpè fastium Epicteti se libris motum & monitum ad cõtemptum rerum humanarum, amorem diuinarum, venisse. Et quæ Secta aut Deum magis aperuit & homini inseruit, aut ea quæ ad ipsum? maiestatem dico eius, prouidentiam, gubernationè, & curam nostri. Quem primum limitem esse ad cognitionem & amorem veri Dei, nemo negat. Hæc mihi sanctam illam non probam prorsus fecerunt (absit:) sed probabilem tamè supra ceteras, quæ magis humi & circa hominem repunt. Iam de moribus & animorum lustratione, quis Senecæ, Epicteto, Arriano (quamquam ille Epictetus alter est, & loquitur ferè eius verbis) hac parte præponendus? Multa & præclara Plato, confiteor; multa Aristoteles: sed non robore eodem aut neruis. Spirat nescio quis calor in Senecæ aut Epicteti scriptis, qui ad lectorem quoque peruenit: nec differere illi magis de Virtute videtur, quàm inferere & inculcare. Sed Stoïam cur vberius verbis laudem? Frustrâ. quia vt montium altitudo procul nõ apparet, sed cum accesseris: nõ item huius splendor, nisi cum pernõris. Pernosci autem sine Christianâ veraque religione non potest. quæ prælucentem si tollis: fateor ecce & clamor, ludibrium illa, vanitas, delirium est: Benè Tertullianus: *Cui veritas cognita, sine Deo? cui Deus, sine Christo?* Et sic non auersor Stoïci nomen, sed Stoïci Christiani, & quidem ^a puri prisci que ritus. ^b Seriò enim scio ac sentio, in

itemq; Clementis Alexandrinus,

& D. Hieronymus,

& hoc auctore Carolus Borromæus.

illa de Deo supra alias sectas pulchra.

de moribus præclara describit;

quod in Senecâ & Epicteto videlicet;

qua tamen vana sunt nisi cum Christianâ Religionè coniungantur: quod Lipsius fecit

Idem.

Cent. 2. ad Belg. ep. 1.

Tertull.
a Ad Lect. Hall.
b Cent. 1. Miscell. ep. 97.

*in vno Deo
eiusq; filio
IESV omnem
spem salutis
collocans.*

vno Deo & Filio eius Christo, qui nos benignè redemit, liberavit, spem omnem positam humanæ salutis. Vias ad eam perueniendi expressas in Sacris litteris. Nec hæc externa omnia & Philologa siue Philosophæ, aliud esse quàm accessiones quasdam & ornamenta: folia, inquam, non fructus. Quod iudicium meum in libro meo De Cōstantiâ in fronte apparet. A V D. Sed semper sacra te volunt promere, & adire puriores illos fontes, qui meliores. LIPS.

Cent. 1. ad
Belg. ep. 8.

*Sacras litte-
ras & Theo-
logiam amat
& adit.*

Meliores fateor: sed adde etiam grauiores. Lacertos meos expendo, & artus arteſq; libro: cur onus mihi imponi patiar cui non sum ferendo? Theologis, id est magnis altisq; viris (& eximios multos hæc ætas tulit) magna ista & alta relinquo, mea cymba legit littus. Elephantes, aiunt, etsi annibus impensè delectetur, haud temerè tamen eos ingreai, cùm inscij sint natandi: idem in Theologiâ mihi, quam amo, quam æstimo, & tingo salubribus eius aquis libens animum, non tamen mergo. Quæstionum enim vortices illos horreo: ijsq; ne inuoluatur, assideo & obambulo saltem eius ripas. Et hinc tamen haurio & ex tuto sumo, quæ ad vsum. Nam acumina aut dissertatiunculæ quid iuuent? Quod ille de Virtute censet, rem esse, nō verba; iustiùs ego de Theologia. cuius verum seriumque finem scio, vitam. Vt melior, non vt doctior fiam, sacra illa volumina tango: vt pectus instruam, non vt acuam mentem. ^a Piè sancteque de diuinis sentio; ^b haut procaciter inter Religionis sinus & scopulos nauigo. ^c Et prima illa summaque opinio est, nihil hîc sapere præter id quod Ecclesia prisca, id est Romana. ^d in cuius castris sub *Crucis* illo vexillo, quod descriptum & explicatum à nobis, milito; ^e nec transfuga vinq; ad nouitates ibo. ^f Siquid vsquam præter Religionem moreſque veterum, non agnosco: & tibi adhæreo * *Statu felix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostoli Petrus & Paulus cum sanguine suo profuderunt.* Hæc ex animo dicta, scripta, vt in animum demittas, te, per spes tuas, & quidquid carum est, Lector, rogo. ^g Enimuerò quem modicè peritum antiquæ historiæ & Ecclesiæ, in Græcis Latinisq; Patribus versatum, ceperit hæc noui-

*& salubri-
bus præceptis
animū mu-
nit, non ad
altercationē,*

sed ad vsum.

*vt melior
fiat, non vt
doctior.*

*De Diuinis
piè sentit, &
in omnibus
cum matre
Ecclesiâ sa-
pit.
Crucis ve-
xillo testis;*

*nec quidquā
præter Reli-
gionem mo-
resq; veterū
agnoscit,*

*quam Patres
adstruunt,
nouatores
diruunt.*

a Cent. 5.
Miscell.
ep. 60.
b De vnâ
Relig.
c Cent. ad
Ital. & Hi-
span. ep. 11.
d Cent. ad
Germ. &
Gall. ep. 22.
e Cent. ad
Ital. & Hi-
span. ep. 62.
f Ad Lect.
Cruc.
* Hoc de
Romanâ
Tertul.
g Cent. ad
Ital. & Hi-
span. ep. 12.
tas?

^a Contra
Dialogist.
^b Cent. 4.
Miscell.
epist. 62.
^c Cyprian.

tas^a Plusculum nos in ijs intelleximus: ^b & subit sapè (dicendum est) miseratio, cùm video non pari splendore aut dignitate tractari. * Corruptores atque interpretes falsi

qui in honeste veterum scripta allegant.

^c Cët. 5. Miscell. ep. 15.

sunt, extrema ponunt & superiora prætereunt, partis memores, & partem subdolè comprimentes. vt ipsi ab Ecclesiâ scissi sunt, ita vnus capituli sententiam scindüt. Semper igitur Ecclesiæ S. Romanæ ritibus & præceptis libens, vt deo, parui: & cum sensu etiam aliquo incommodi ieiunia, & Quadragesimalem in cibo castimoniam seruauit. Scio homini, Christiano præsertim, summam felicitatis (vt ait Seneca) non esse in carne ponendam: & scio etiam primogenios parentes nostros à Paradisi gaudijs per cibi voluptatem excidisse. Itaque rediri etiam ad illa per Abstemiam: sed iudicio tamen & prudentiâ temperatam. Non enim per eam caro, vt vir sanctus scripsit, sed carnis

segmenta proferunt, veritatem subdolè comprimentes. Semper igitur S. Ecclesiæ præcepta paruit, Quadragesimam & ieiunia obseruauit.

^d Cent. ad Ital. & Hispan. ep. 18.

vitia sunt extinguenda. ^d Sanctos Dei, benignos cælites piè & purè colo, id est, ritu prisco: & præsertim DIVAM VIRGINEM. ^e Quæ Regina cæli, terræ, maris est: supra quam nihil nisi Deus est: & Luna ab illo Sole proxima est. Imò

Sanctos piè colit, & præcipuè DIVAM Virgènem.

^e D. Hal. c. 36.

*Quæ magni genus est Dei,
Cui Deus ipse
Imputat genus, & suam
Inscribit sibi matrem.*

Capit. 1. 9.
15. Diuæ
Hal.

A primâ igitur adolescentiâ eius amorem & cultum indui, eamque Patronam mihi & ducem in periculis, in molestijs, & in omni vitæ cursu elegi, & sensi variè auxiliari. Etiam in studijs: & siquid accuratiùs pangendum, aut dicendum publicè esset, vbi Famae vel memoriæ res agebatur, precibus & votis ad eam iuisse me fateor: & felici ferè successu. Itaque vt primùm licuit, in SODALITIVM eius nomen etiam dedi, quod apud Eburones, & in hac item vrbe frequens honestumque est: cui Patres Societatis IESV præsident, diriguntque. Ab eodem deinde isto affectu Hallas adspiravi, tandem iui: locum in multâ apud nostros & exteros famâ, & inclytum Miraculis, quæ tutellaris ibi Diua à multis iam annis patrat. Sed cùm veni, calidè templum adij, ac preces cœpi fundere:

quam à primâ adolescentiâ amavit, & in omnibus Patronam habuit:

in Sodalitiâ eius nomen dedit.

Eam Hallis coluit precibus,

Rr

Sacram

*Sacram pronus ad aram
Flecto corpus, & ipsam
Consecro mentem.*

& versibus: Versibus paullò pòst testatus sum mecum gaudium, & laudes Diuæ leuiter tetigi. Nam plura non dabatur, & licet illam

*Prædicare silentio,
Quæ laudes hominum supra,
Quæ Geniorum.*

*& pennam
argenteam
suspendit,*

*Miracula
vulgauit &
ibi & Siche-
mij patrata,*

*ut vel sic
hæresim
frangeret &
calcaret.*

Ipsum me, & hoc quidquid ingenij ac stili est, ei dedi, dicaui, consecraui ex animo: pennamque argenteam in templo, ante aram eius suspendi, & versus subscripsi. Facta miranda, supra captum aut fidem hominum, supra ipsam naturam, ibi & in Colle acuto prope Sicheium patrata, scripto complexus sum, & Dei ac D. Virginis gloriæ vulgavi, ac publicè militem egi in Ecclesiæ castris. Non possumus aliâ re, credo, efficacius frangere & calcare Hæresim, quàm hoc Miraculorum fulmine: vbi non verbis, sed factis disputamus, & impudentissimorum etiam oculos atque animos perstringimus istâ rerum maiestate. Ideoque piè & viriliter hæc scribi & prodi posteris arbitror: vtinam maiores nostri industriè & intentè semper fecissent! Annales condimus, & facta aut facinora hominum, imò & scelera propagamus: & non magis Dei Diuorumque opera decet & iuuat? A V D. Decet. Et an non iuuat vbi tam palàm fructus, & tam magnus est? Et fructus quidem non vnus. Gaudemus igitur & iactamus nos & omnes boni, quamuis improbi liueant & calumnientur. Miror tamen in re tam clarâ & testatâ posse obduci, quod vel apud improbos colorem habeat veritatis. L I P S.

*& hæreticos
perstringeret.*

Ne tu, quod illi fabulantur, aures immittas tuas.

Captiuus.

*qui semper
iniqui in Di-
uam matrè:
sed cum of-
fensâ Dei.*

Quis enim nescit tot istas hodie nouellarum opinionum sectas, consensu & velut de compacto in vnâ D I V A M V I R G I N E M incurrere, & decus eius omne ire imminutum? Sed Deus vindex illam tuebitur. Ego sanè libens tales scriptiones obeo, & sine molestiâ obeo: siue animo siue Diuâ ipsâ subleuante, & recreante. Mali aut morosi, & prauè

prauè sapientes non deterrent, quamuis improbent, tamquam à narrationibus parum certis, vt aiunt, & opinione sæpè nixis. Non debere talibus obsolescere auctoritatem nostram. Dissensio. & aut istis fides sua certa apud me, & bonos est: aut quid adferent, cur antiquioribus eam præstem? sunt testes, sunt examina, & quæ in profanâ historiâ minimè adhibentur; & huic tamen credo: diuinis tantùm refragabor, & ad sensus mei ostium claudâ? Prauitas est: & hi tales per cuniculos subuertunt arcem Religionis nostræ, quæ Miraculis est superstructa. Itaque nos illos spernimus, qui sine vllâ aliâ adstructione, *sola magnitudine mendacij fidem querunt.* **SVMVM PONTIFICEM** Vicarium Christi in terris & Ecclesiæ caput habeo. Et vel ideò Senecam meum illi inscripsi, vt orbi constet, quem caput Religionis in orbe esse velim. Illi cælestis ille Spiritus semper adhsistit, & inspirando dirigit: illum Europa, Asia, Africa, illum America & ipse nouus Orbis suspiciunt, & ab Oraculo eius solliciti omnes pendēt, & iura ac leges sacrorum perunt. * Atque etiam nunc quidquid tranquilli & pacati est in re Christianâ, id manat ab vno illo Capite. Romanus ille Dictator, vt sic appellem, & Pontifex, fulcrum aut vinculum est, quod sustinet, quod ligat labentes aut dissentientes in malè compacto hoc ædificio partes. Abite non impij solùm, sed imperiti, qui aliter nobis cõstat hanc ipsam Romam, & sacrum in eâ imperium, *fuisse & esse anchoram fluctuanti diu Europæ.* Ipsi Reges & Principes ad eunt & inclinantur, & obnoxia capita vni huic capiti submitunt. Quid Principes aut homines loquor? ipsi aërei, terreni, inferi spiritus, siue Genij, verentur & trepidant; & celestem illam in terris potestatem vel inuiti ac reluctâtes agnoscunt. Iam illos ex omni nostro orbe selectos **ECCLESIAE PROCERES**, moribus, prudentiâ, annis spectandos, quidni venerer, amem, honorem? quorum confessum si vetus ille Cyneas videat, nihil ambigat vel cum Regibus, vel cum Heroibus comparare. **PATRES SOCIETATIS IESV** semper amaui & probaui; & publicè non semel professus sum. Illi me Rhetoricis, illi Philosophicis

ideò, omnes illos carptores & calumniatores contemnit.

SVMVM PONTIFICEM Ecclesiæ caput agnoscit,

ab illo tranquillitatem & unitatem in re Christianâ esse.

illum imperiũ in Principes habere, & in ipsos spiritus.

Cardinalitiam dignitatem veneratur & amat.

SOCIETATIS PATRES reueretur.

Cent. 5.
Miscell.
ep. 98.
Cent. 5.
Miscell.
ep. 84.

*Præf. Sen.

*Ad Lect.
Admir.

Ibidem.

Cent. 3.
Miscell.
ep. 30.
Cent. 3.
Miscell.
ep. 87.

qui litteris
& sapientiâ
ipsum im-
buerunt.

Et in omnem
vitam profu-
tura monita
prescripse-
runt.

imbuerunt; illi salutaria in omnem vitam præcepta dede-
runt & præiuerunt. Vt Vlyssi illi naufrago Leucothea vit-
tam sub pectore ponendam dedit, quâ tutus à turbine &
tempestate esset: sic illi Sapientiæ præceptis me præcinxê-
re. ad quæ, (vt Homeri similitudine vtar,

Ως ὅτε πρὸς δαλδὸν ἀποδῆϊ ἐπέκρυψε μελαίνη,
Ἀγρὴ ἐπ' ἑχαπῆς, ὧ μὴ πάρα γείτονες ἄλλοι,
Σπέρμα πυρὸς σὸζων.

Sicut qui torrem cinerum sub tegmine celat,
Longinquis in agrorum, & vbi vicinia rara est,
Ignis conseruans sibi semina,)

femper ferè vitam meam & mores composui, ignem aut
lumen è fomentis illis eliciens. Imò etiam nunc

Audio quid veteres olim moueat is amici.

O viros à
calo missos!

sapientes,
prudentes,

facundos,

AVD. Etiam ego, mi Doctor, quoties ad amatos illos Pa-
tres inuiso, sentio trepido quodam gaudio, & mixtâ vene-
ratione, corpus animumque percelli, & palàm in illis Sa-
pientiam Prudentiamque habitare, quæ vel ignaris men-
tibus se superfundunt. Cùm alloquor, facundissimum ser-
monem ore eorum, quasi è beato quodam eloquentiæ
fonte, manare audio. Platoni olim, vt in prodigio est, mel
suum apes, velut diuinæ facundiæ indices, in os inferue-
runt: illis verò Gratia ipsæ, non montem Hymettum (Valerij
verbis vtor) thymi flore redolentem, sed Musarum Heliconios
colles omni genere doctrinæ virentes, Dearum instinctu depasta,
maximis ingenijs dulcissima alimenta summa eloquentiæ instilla-
se videntur. Et vt portus in mari Deus statuit, iactatis re-
fugium: sic hos magnos patronos, quibus in turbido istoc
Religionis ac Pietatis recremur & referuemur; ne impro-
uifus vortex infernalis vnde nos absorbeat, aeternoque exi-
tio demergat.

In FRANCI-
SCANOS ani-
mo & adse-
ñu pronus,

viros pietate
insignes:

LIPS. Idem etiam de Sodalitio D. F. R. A. N-
C I S C I cenfeo; in quod hic animus conscius sibi semper
eximij affectus, vt vicissim meruerit, etiam aliquem ab il-
lis. Et iure eum habui. quidni in eos, qui pietatis omnes
numeros persequuntur, aut habent; & eam in aliorum
animis excitant aut depangunt? Vtrumque igitur hunc
Ordinem diuinitus institutum scio, magno rei Christianæ
bono.

Cent. 3. ad
Belg. ep. 76
Cent. ad
Ital. & Hi-
span. ep. 56.

Manud.
lib. I.
Diff. XIII.

bono. Sed & CAPPVCINOS istos quos dicimus, veræ vir-
tutis, patientiæ, inopiæ & pietatis exemplar, quis sine ani-
mi aliquo motu aut impulsu videt? quis visos non mira-
tur & probat? Imò omnes RELIGIOSIORVM ORDINES
si quis consideret etiam ex aduersarijs, quamuis ore neget,
tacito tamen consensu Diuino amore plenos, & fauore
Dei dignos iudicat. Quàm laudabiles etiam DEVOTAE
DEO PVELLAE, ætate adultâ, voluntate præuiâ, quæ diui-
no cultui corpus atque animum manciparunt? Beata
VIRGINITAS, quæ cum Angelis de gloriâ certat: certat?
imò superat, virtute, non felicitate; quia illorum tota à
Dei munere est, istarum ab electione: sine pugnâ aut la-
bore illa, ista à certamine parata; & quæ laudem habere,
illa admirationem tantum potest. *O illustris portio* (Cypria-
ni verba agnosce) *gregis Christi! ô flos nunc in terrâ religio-
nis, lucida sidera olim in cælo! A V D.*

CAPPVCI-
NOS admi-
ratur.

OMNES
RELIGIO-
SOS ORDI-
NES appro-
bat.
MONIALES
laudat.

VIRGI-
NITATEM
cum Angelo-
rum gloriâ
comparat.

Præf. Vest.

Sanazar.

*Gaudete cœtus Virginum,
Plenas habentes lampadas.*

Sed quàm hîc incurrunt vndique & incurfant! Religioso-
rum & Virginum vitam eleuant: mores, sanctimoniam,
genus vitæ, carpunt: otium & desidiâ obijciunt; & ne-
scio quæ monstra vocent. Iam si labecula aliqua aut labes,
quàm tonant, quàm malitiosè augent & attollunt! Vt cõ-
uallium ille sonus, quem Echo dicimus, pro vnâ voce ac-
ceptâ duas trêsvæ aut plures reddit: sic isti geminant &
multiplicant visa & audita. Ad summam, quod Medici
de cucurbitis dicunt, quas corpori affigunt, non nisi pra-
uum eas vitiosumque sanguinem educere: veriùs de istis
ego, qui attrahunt ad se non nisi mala. Atque vtinam at-
trahant tantum! sed semper à se addunt & inspargunt, &
vt dicta aut facta referunt, quæ nec in somnio cogitata.
Sicut aranæ casses & filamenta mirâ arte è suo corpore
gignunt: sic isti fraudum argutos laqueos suo opte ingenio
nectunt. L I P S. Quæ hæc æui proteruia, & licentia
est? Clamem iure cum poëtâ:

Hæretici no-
stri iniuriosi
in Religiosos.

*Ἦν νῦν αἰδῶς μὲρ ἐν ἀνδράποισιν ἔλωλεν,
Αὐτὰρ ἀναιδεῖν γαίαν ἕως ῥέφεται.*

R r 3

Nunc

Nunc certè pudor in mortalibus est extinctus,
Terrarum improbitas occupat imperium.

O malignitas! & quid non vellicare potes? Sed, mi Auditor, ad quid aliud sedent isti, (cum D. Augustino loquor) ^{Epist. cxxx. vii.} quid aliud captant, nisi ut cum quis Episcopus, vel Clericus, vel monachus, vel sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, sed non omnes posse manifestari. Et tamen etiam ipsi, cum aliqua maritata inuenitur adultera, nec proijciunt uxores suas, nec accusant matres suas. Cum autem de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, ut de omnibus hoc credatur. At non habēdo quod in causā sua diuisionis defendat, non nisi hominum crimina colligere adfectant, & ea ipsa plura falsissimè tractant: ut quia ipsam diuinæ Scripturæ veritatem, quæ vbiq̄e diffusa CHRISTI ECCLESIA commendatur, criminari & obscurare non possunt, homines per quos prædicatur, adducant in odium, de quibus & fingere, quidquid in mentem venerit, possunt. En imaginem clarā horum temporum! quam quasi diuinando Diuinus ille Antistes nobis reliquit; & in quā libēs abiungo. Illa igitur mea & bonorum Religio, quam non vitā solūm prætulī, sed linguā & stilo expressi. A V D.

Abiungit de
suā Religio-
ne, & quia ea
Catholica,
hanc solam
approbat.

— Dīs pietas tua
Et Musa cordi est;

tibi veritas & vera fides, quam nunc & aliās semper probasti. L I P S. Non probem? & hanc solam probo. A V D. Optimum probare optimum est, & in eā optimè viuere laudabile. L I P S. Sed & salutare. Nam vna tantūm est, quā saluamur; quæ ex libris Sacris petitur, idque pro Ecclesiæ Catholicæ sensu. Hic est fons veritatis, ait Lactantius, hoc domicilium fidei, hoc templum DEI: quò si quis non intrauerit, vel à quo si quis exiuerit, à spe vitæ ac salutis æternæ alienus est. ^a Quisquis igitur es, in auitā Religione perseuera, ^a cum priscā Ecclesiā sape. Nam quæ aliquid libauit è Patribus aut Concilijs (nos fecimus) scit illam esse vnam, scit veram. ^c Illa nempe, illa est, quæ non modò tot Regum ac Principum, sed quod longè præclarius est, omnium Sanctorum communis Mater, & in cuius gremio mori felicius est, quàm ab initio

quia vna salu-
turis via.

Illam Patres
& Concilia
asserunt:

in eā mori
felix; &

III. Ser-
monis pars,
QVAM RE-
LIGIO-
NEM PRO-
BET.
Dialog.

Lib. iv.
cap. vlt.

^a D. Hall.
c. XII.
^b Cent. ad
Ital. & Hi-
span. ep. II.
^c E Testa-
mēto Ioan.
Samofcij
Poloniæ
Cæcellarij.

a Cent. 5. Miscell. ep. 85.

initio nasci. cum non nasci satius sit, quam in hac non mori. ^a Hæc proinde omnibus assu- menda.

b Dialogist.

igitur prima hominis cura erit, vt fundamentum Virtu- tum ac Salutis habeat. ^b Atque vt nauis, ædium, aliarum- que rerum carinas aut fundamenta volumus esse & prima & firmissima : sic hîc decet. *Εὐσέβεια δὲ πρῶτον ὑποβέλῃτω,* vt omnium reliquarum virtutum fundamentum.

Synefius. c Cæt. 1. ad Belg. ep. 50.

Pietas primùm substernitor, ait Synefius Episcopus. ^c Et sic- ut Mercurius ille apud Homerum talaria, siue vt ipse ap- pellat *καλὰ πέλῃλα* fumebat: quæ ferrent eum

— ἡμῶν ἐφ' ὑγρῆν,

Ἡ δ' ἐπ' ἀπέεργα γαῖαν, ἀμα ποιοῖς ἀνέμοιο.

— seu super undam,

Seu super immensam terram, auras equiparantem:

sic homines Christiani alam duplicem Religionis & Pie- tatis, quâ subuoletis & emineatis super errores fidei & er-

Pol. 1. 1. c. 3.

rabundos nouatores. In CVLTU ipso ad interiora semper præuertere, & cense, Cultum Dei esse optimum eundem- que castissimum, vt eum semper purâ, integrâ, incorruptâ Verus Dei cultus in actione consistit, & mente & voce venereris. Aureum tibi dictû imprimo:

Seneca. Lib. v. c. x.

Optimus animus pulcherrimus Dei cultus. Breuiter hoc ip- sum & acutè Lactantius : *Religiosissimus est cultus imitari.*

Trismeg. Pol. ibid.

Etiam Hermes AEGYPTIUS, *Θρησκεία τῆ θεῆ μία ἐστὶ, καὶ ἐστὶ κακόν.* vnus (certè præcipuus) *Dei cultus est, non esse malum.* In ver- bis igitur aut quæstiunculis, ne nimium mihi pruri. ad fa- non in alien- catione.

Lact. 1. v. c. 19. Cent. 3. Miscell. ep. 99.

cta abi, quia *Christianorum omnis Religio sine scelere & sine maculâ viuere.* Ama sine vento scientiam, sine nouitate pie- tatem. Publicâ viâ qui excidit & semitas quærit, errores & flexus quærit. Sperne, ita te Deus hîc honestum, alibi bea- tum velit. Moyser illum Aegyptium audi, qui de fide cu- exemplo Moy- sis Aegypti. iusque, magis oculis quàm auribus credit. Et Euripidis il- lud cogita:

Τὸ σωφρονεῖν δὲ, καὶ σέβειν τὰ θεῶν,

Καλλίστον οἶμαι, ἀλλὰ καὶ σφώτατον

Θνητοῖσι ἔργον.

Sapere modestè, & colere quæ diuina sunt,

Pulcherrimum puto, atque sapientissimum

Homini esse.

Ex dicto Euripidis.

ad Lect. Hall.

Puto tecum Euripides: & odi, odi curiosulos, qui etiam in illa

Disputare
cum pericu-
losum & la-
psu proxi-
mum.

illa penetrant, id est Giganteo periculo in cælum scan-
dunt. Et cum omnia fecerint, cum cælum & terram sub-
tilis ingenij alâ peruolarint; quid aliud, quàm cum Ari-
stophanæo Socrate *ἀεγλαῖσι*; per aërem *ἰκέδουν*? Et quàm
multi hodie natant in hoc freto, & disputationum hinc flu-
ctibus abripiuntur? Tu aliter, vt tutò & feliciter scandas:

Præscrip.
Const.

Spernenda
igitur hare-
ticorum ar-
guta, & do-
ctiorū vesti-
gia insisten-
da, quod tu-
sum est.

quod voueo & doceo, sequimini adolescentes. Vt Con-
stantino olim cælitus ostensa & deformata sacra illa
Crux, cum inscriptione, IN HOC VINCE: sic vobis Docto-
res fato nati (fas ita loqui) ad veram Religionem, & cum
eâ pietatem excitandam; illos audite, sequimini; & sub il-
lorum nominum ductu auspiciisque VINCI TE. AVD.

Cent. 1. ad
Belg. cp. 50

S. Gre-
gorio pla-
uit.

Quid? L I P S. Hæreticorum curiositatem, & inutiles, imò
noxias illas super Religione disputationes. Quando ma-
gni illi proceres viam faciunt & præeunt, facile istas Lunas
sequi potestis minora astra. Quid iuuat ista omnis disser-
tio, & indagatio? *Non enim, qui sermone sapit, is mihi sapit*
(ait vir sanctus) *nec qui linguam disertam & volubilem habet,*
mentem autem inconstantem & indoctam: sed magis, qui pau-
ca de Virtute disserit, multa autem factis ostendit, & fidem
verbis suis ipsâ vitâ conciliat. AVD. Disputationes ergo
damnas? L I P S. Non, si in loco, si inter idoneos, si cum

Cæt. 3. Mi-
scell. cp. 1.

Gregorius
Theolo-
gus.

Vbi, à qui-
bus &

modo vsurpatæ. Locum censeo Scholas, Academias, Col-
legia. Idoneos, rerum sacrarum & Philosophiæ item peri-
tos. Modum, vt contentio & nimia subtilitas absint. *Nec*
enim quidquam minùs conuenit, quàm subdola ista calliditas, ani-
mis conantibus magna. Sed in publico & in populo (nisi Prin-
cipi aut ijs qui præfunt, ob causas, aliter videatur) Dispu-
tationes omnes valdè improbem. Primùm, quia per eas
excitantur ad nouitates multi & pruriunt.

Dialog.

Sen. ep. 1.

quatenus dis-
putandum.

Publica &
populares
disputationes
noxia.

Sisinnij

Humanum genus est auidum nimis auricularum,
ait poëta. Deinde quia Sisinnij consilium (in re quidem
istâ Religionis) mihi probum, * *Viri disertis, rerum vsu periti,*
in litteris Sacris eruditi, & summi item Philosophi. Nam hæc
elogia illi dant Scriptores. Is igitur Theodosio aiebat:

Lucret.

* Socr. Ec-
cles. hist. v.
cap. x. &
alij.

elegans &
prudens con-
silium: &

Disceptationes non solum non reconciliare schismata, sed hæreti-
cos prætereà ad contentionem magis accendere. Idcirco concer-

Sozom. lib.
vii. Eccles.
Hist. cap.

tationes XII.

tationes Dialecticas vitandas, testesque adhibendas tantum Formulas fidei à veteribus editas. Antiqua enim & antiquos si rejiciunt, quæ ratio aut argutia eos vincet?

Oppian.

αἰεὶ ἀπρεσβύτων νότον ἀνδρῶν
Δύομαχον, ἐδὲ ἐδέξασιν καὶ ἀπρεσβύτας, καὶ δέδωκεν.

mens refractaria semper

Indoctorum hominum, & nolunt vel cedere veris.

Nicetas Choniata.

Andronicus igitur Imperator sapiens, qui tantum absuit ut morem tunc & nunc receptum de diuinis dogmatibus disse-
rendi probaret, aut de Deo nouum aliquid vel dicere vel audire vellet (et si ipse rerum diuinarum peritissimus) ut Nouarum Patrarum Episcopum Euthymium, virum eruditione clarum, & Joannem Cinamum, in tabernaculo suo contra Lopadium dis-
ferentes super isto, PATER MAIOR ME EST, non solum obiurgarit, sed etiam abiecturum se in præfluentem amnem Rhyndacum serio minatus sit, nisi desisterent talia loqui. Sed & Turcæ & Moschi hac parte sapiunt: apud quos de religione sacrisque disputare, capitale est. O probus hic mos, qui vtinam etiam nunc vigeret! cum per curiosas istas contentiones multi labantur in hæresim, quam ego semper DAMNO; & extra vnam illam Catholicam nullas alias sectas religiones fero. & firmiter hæc nostra sententia est. O sæculum hoc (audebo dicere) quàm parum mihi places! quo nullum vniquã feracius Religionum fuit, sterilius Pietatis. quo noxæ integritas, contumeliæ pudor, ludibrio fides est. Relligio passim nunc in ore, improbitas in corde. Verba pietatem sonant, facta ambitionem, auaritiam: nec in vno altero, sed apud plerumque ordinem, ætatem, sexum.

Andronici exemplum in Disputationibus dandū, aut

subtilibus inquisitionibus: itemq;

Turcarum mos.

Per contentiones lapsus in hæreses

qua varia in hoc sæculum influxere, cum multis peccatis & impietatibus, idq; specie virtutum.

iv. pars Sermonis, QUAM RELIGIONEM DAMNET. Præf. Conf. a Cent. I. Miscell. epist. 8. b Cent. 2. Miscell. epist. 6.

Cent. ad Ital. & Hispan. ep. 59.

Quæ non flagitia adspicis?

Quas labes scelerum? ruit

Doctrina illa vetus Patrum, &

Patria Virtus.

AUDITOR.

Horat.

quid nos dura refugimus

Ætas? quid intactum nefasti

Liquimus? vnde manus iuuentus

Sf

Metu

Metu deorum continuuit? quibus

Pepercit aris?

O nimium fertilis venenorum ætas, quam foenerario Cent. 3. ad Belg. ep. 49
 Hæreticorū Cent. ad German. & Gall. ep. 25.
 hodiernorum Cent. ad German. & Gall. ep. 25.
 mala fata & Cent. ad German. & Gall. ep. 25.
 facta in Euro- Cent. ad German. & Gall. ep. 25.
 ropâ: sed

periculosa
 ista sermo-
 cinatio, &
 obnoxia ca-
 lumniis;

non omitten-
 da tamen,
 quia
 non curiosa,
 sed utilis.

Damna &
 bella qua ho-
 dierna Hære-
 sis in Euro-
 pam intulit.

furgis foetu! De Religione satis multi loquuntur, pauci
 vitâ exprimunt, & mores à professione discordant. LIPS.
 Verè, verè. Et Nouatores seu nouelli isti nostri, quàm
 morum virtutumque degeneres sunt, ποικιλομήται, δόλων
 ἀτροί, mente variâ, fraudum pleni, vt Homerus Vlysem
 suum describit: per quos nobiles aliquot Europæ partes
 non labi sed ruere incœperunt! Sed quàm periculosum
 hac de re differere! A V D. At quis hîc filebit? L I P S.

Non ego. & quamuis cum Platone sciam ἐὐδυσβόλα τὰ In Eutyph.

τοιαῦτα εἰς τοὺς πολλοὺς, calumnijs hæc obnoxia in vulgus: nec
 quidquam tam probè aut prouidè hîc dici, quod non Seneca
 vellicare malignitas possit: tamen subibo hoc discrimen, epist.

& pro virili aquam irfundam in sacrum hunc ignem.
 Hoc excusatiùs, quòd non curiositas me impellit, sed
 publica utilitas, & quia priora ita exigunt: tum etiam
 præsens hic Europæ status, quem nego me sine lacrymis
 intueri. O melior mundi pars, quas dissidiorum faces Re-
 ligio tibi accendit! Atque ita accendit, vt magna pru-
 dentia, imò felicitas fuerit, si omnino restinguantur. Vt
 enim fratrum odia acerrima sunt: sic eorum ferè, qui
 consortes aliquando eiusdem religionis. Colliduntur
 inter se Christianæ reipublicæ capita, miserabili & no-
 uo prorsus exemplo. Videamus Annales omnium gen-
 tium, & omnis æui: tam acria, tam diuturna bella pu-
 gnata non legemus de Religione. Iuuenalis pro miro &
 monstro habuit, duo oppida in Aegypto concurrissè in-
 ter se ob hanc causam, & id dignum Satyrâ censuit:
 quid nunc diceret aut scriberet, vbi Europa pænè tota,
 & milleni aliquot homines perierunt ac pereunt, per spe-
 ciem pietatis? cùm tamen ludi & summi scelestè interue-
 niant; & quorundam ambitio aut auaritia veletur hoc
 mantello. Paullus Aemilius pro me loquitur: In Phil. 2.
 Nihil in In Phil. 2.
 sacris bellis perinde offuit, atque mos iam exortus, vt hone-
 stâ præscriptione suas quisque respiciat res. In ore oranium San-
 ctum

Etum Piumque versetur: consilio, conatu, animo, secus afficiantur. Si de Religione tantum agatur, si obliuio noxae sanciat, omnes idem sentiant. Nunc de Mortalium iure, de Comitaturus est. Dicas virum vatem fuisse, & scripsisse in hoc æuum. AvD. Hercules acu rem tetigit; & doleo infelicitatem nostri æui, quo innouare, turbare, pugnare, Pietatis species fit. ipsa Sanctitas autem (apud hæreticos dico) disputare, & Scripturæ locos aliquot pro impio & damnabili sensu conglobare, & contra vniuersam & vernerandam antiquitatem interpretari. Assiduè (prò dolor!) audiendus nunc fanaticus aliquis, aut simulator pietatis, qui mouet χορδὰς τὰς ἀκινήτους, chordas non mouendas. semper Euenus, qui

Hæreticorū pietas, innouare, turbare, pugnare:

sanctitas, disputare:

Euripid.

*Ἐκ παντὸς ἀν' ἧς πράγματος διαστῶν λόγων
Ἀγῶνα θεῖτ' ἀν', εἰ λέγῃ εἰν σοφός·*

*De re quacumque orationis duplicis
Certamen excitat loquutor callidus.*

Et videtur fatalis hodie ista ingeniorum scabies, vt omnes disputare malint quàm benè viuere. L I P S. Ita est, & velut à cælo, & vt dixerim, astro aliquo, est hæc pestis. Atque vt corporum quidam morbi certis temporibus interueniūt:

fic nunc iste animorum. Viri, feminæ, senes, pueri, quæ-
ftiunculis ludunt & lasciuiunt: eoque ventum, vt pro pa-
rum sano sit, qui non sic insanit. Mysterium Theologia
erat, facta est populare oblectamentum. Vis imaginem

quod sine discrimine viris, feminis, pueris concessum:

Histor.
lib.xi.

claram huius infanix? Nicephori Gregoræ ista lege: *Apud nos etiam opificibus effusa sunt arcana Theologia, atque ita omnes inhiant ratiocinatiunculis & sermonibus syllogisticis, vt herba & pascuis armenta. Et illi, qui de rectâ fide ambigui sunt, & qui nec quomodo credendum sit sciunt, nec quid sit illud quod credere se dicunt, illi inquam & fora & porticus, & theatra omnia Theologia compleuerunt, neque solem hunc testem facere impudentia suæ reuerentur. Quomodo autem non sit absurdissimum, olim cum florent Gentilium dogmata, ordinem aliquem fuisse, & arcana quæ Delforum Theologis commissa erant, nulli alijs vel edicere vel indagare licuisse, siue is Plato, siue Socrates, aut alius sapientiâ cele-*

sed & hoc, tempore Nicephori, fuit in Graciâ.

bris fuisset: apud nos verò, qui purum pietatis mysterium
 profitemur, ita profanari res diuinas, & omnibus, qui de
 Theologia differere volunt, id licere suoapte arbitrio & suf-
 fragio? Hæc olim in Græciâ fuere. quando? cùm paul-
 lō post ruit. His enim & statum publicum turbant, &
 se ipsos in æternum exitium præcipitant. Et pro hac
 meâ mente D. Hieronymus: Agricola, cœmentarij, fa-
 bri, metallorum lignorumque cafores, lanarij, fullones; id-
 circò dum sacros libros, ut rastra sua & malleos versant,
 nullo ingenio, nullâ ope diuinâ adiuti, in extrema se ani-
 marum præcipitia miseri agunt. Et quantum temporis et-
 iam peritioribus inter illos verborum illa cavillatio eri-
 pit, & captiosæ disputationes, quæ acumen irritum exer-
 cent? Nectunt nodos, & soluunt; id est, quid nisi ara-
 nearum subtiles telas texunt & retexunt? Sicut pueri
 pilam percutiunt, sterili voluptate: sic isti. Et tamen
 alti & subnixi ambulant *μεῖζω τῶν ἡ κατ' ἀνθρώπων σοφίαν*
σοφοί, maiorem quàm pro homine sapientiam sapientes: & quod
Σοκράτι obiectum olim, πειρησάμενοι ἑσθλῶν τε καὶ τοῦ ἡν
καὶ τὰ ἐπεράνια. satagunt inquirentes & quæ terram infra,
& quæ calum supra. Et cùm omnia fecerint, miselli
 prætereunt ipsi sese. Reliqua sciunt, illud vnum quod
 scitu necessarium nesciunt, vt se sciant. Bonos singu-
 li sese pronuntiant, auscultantes adulatoribus, non
 conscientia. quidquid assentatio sine pudore congerit,
 tamquam debitum prendunt. aliena vitia in oculis ha-
 bent, à tergo propria. si

sed paulò an-
 te interitum;

D. Hierony-
 mus etiam
 damnat;

Et reuera
 sterili volu-
 ptate ita sa-
 piunt,

se ipsos præ-
 tereunt.

Singuli se bo-
 nos & beatos
 pronuntiant:

Epist. ad
 Paul.

Manuduct.
 lib. 1. dist. 3.
 Senec.
 epist. 45.

Cent. 1.
 Miscell.
 epist. 59.

populus sanos recteque valentes

Dicitet, occultam febrem sub tempus edendi

Dissimulant, donec manibus tremor incidat vntis.

alios male
 viuere vo-
 lunt,

Alienæ luxuriæ nihil ignoscunt, qui nihil suæ negant:
 cùm bonus & Catholicus ceteris ita ignoscit, tamquam
 ipse quotidie peccet; ita peccatis *ἄσιν*, tamquam nemini
 ignoscat: veniam maximè negant, qui illam petere, sæ-
 pius meruerunt. Mones, obiurgas, pungis? Sapien-
 tior *ἑαυτῷ* sibi stultus videtur septem viris loquentibus sententias. sta-
 tim audies, Nihil peccaui, nihil feci. O vitium fœ-
 dum!

Plin. epist.

Proverb.
 26.

omne pecca-
 tum à se re-
 mouentes.

dum! ô malorum omnium fontem! hoc enim vbi animinum inuasit, quavis scabie insanabilius est. Et nisi prius extirpetur, numquam hæresim relinquent aut rectam veramque fidei viam & virtutis ingredientur, aut conabuntur videre salubria & gustare. Vidit Phi-

Atque idem difficile reduci possunt ad S Ecclesiam.

Sen. epist. XXIIX.

losophus magnus qui scripsit: *Deprehendas te oportet, antequam emendes. Qui peccare se nescit, corrigi non vult.*

a Cent. 1. Miscell. epist. 97.
b Cent. 2. Miscell. epist. 8.

Et hæc illa causa est cur Ecclesiam Catholicam audire nolint. ^a & hoc fulcro qui non innixus, necessum est in partes semper ruat; ^b vt naus quæ inter fluctus

extra quam omnes pereunt.

sine clauo iactatur, sic homines qui in hac vitâ sine verâ fidei gubernaculo. Possent hîc quædam apposere & verè: sed Megarensis ille Sapiens mihi inclamat, *Προειπύτων ἐν ἐν ὁδῶν. Platonemque infusurrare audio: Οὐτοίχα οἱ λόγοι χαλεποί, & cum discrimine, hi sermo-*

Sed Lipsius ultra non progreditur; quia periculosi isti sermones,

Cent. 1. Miscell. epist. 88.

nes. Quod oraculum in hoc quidem æuo. Vt enim eadem purpura homines delectat & ad gaudium prouocat, tauros offendit & irritat ad pugnam: sic nunc eadem Veritas aut Virtus intelligentes capit, lædit improbos & imperitos. A v d. Attamen, vt cum Menandro hoc dicam,

Menander.

*Αἰεὶ χράσιον ἔστι τὰ ἀληθῆ λέγειν
Ἐν παντὶ καιρῷ.
Semper que vera sunt loqui, res optima est,
Quodcumque tempus incidat.*

Cent. 3. ad Belg. ep. 55
Cent. ad Germ. & Gall. Præfat.

LIPS. Rectè, at alienos fines ego iam non transcendò. Infelix hoc æuum est, cui subsidia opus eruditorum & piorum virorum, quibus vis ingenij & oris adest, & in concussio hoc rerum statu velut noua munimenta, qui moueant, doceant, persuadeant; moribus, vitæ probitate & exemplo præcant. Vt cælo sereno & mari quieto, minor cura aut inquisitio de gubernatore est; quibus panè sufficit; at turbido hoc & illo, virum naus quærit, veterem clauo & peritum: sic nunc dixerim; in procellis nimbisque quibus Religio iactatur, magni interesse, quem in curam tutelamque eius accersi videamus. A v d. Sed quis ille tam

& Theologia competunt: quos eruditos & pios huic æuo oportet, & qui errantes reducere possunt;

quod difficile omnino,

Sf 3 peri-

peritus, qui tollat hæc talia quæ sensibus insident? Omnibus enim

— θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἀπίστος.

— *incredula pectore mens est.*

*vbi pietatis
opinio acces-
sit.*

Medici aiunt Melancholicos morbos (cui sensisti Magne vir) medicinâ omni efferari: idem in isto animi morbo est, quem verè μελανχολίαν dixeris, & imaginofum quemdam animi morbum. Natura contumax & humanus animus, & præsertim in re hac sensuum, cum opinio accessit pietatis. Galeni verbis appositè utar: Οὕτως ἄρα δυσαισθητέον τι κακὸν ἔστιν ἢ πρὸς τὰς αἰρέσεις φιλοτιμία, καὶ δυσέκνιπτον ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ ψόφους ἀπίστος δυσαισθητέον. Adeò contentio hæc circa sectas malum est, quod nec auertas faciliè nec eluas, idque omni scabie insanabilis.

*Videndum
tamen &
non despe-
randum,*

L I P S. Scio cum prudentissimo Cornelio, naturâ infirmitatis humana tardiora esse remedia quàm mala: & ut corpora lentè auferunt, citò extinguuntur, sic ingenia humana studiaque faciliùs seduci & vanâ opinione imbui, quàm reuocari;

vita Agri-
col.

— *tamen vtile quid sit,*

Iuuenal.

Prospiciunt aliquando viri. —

*quandis ipsi
reluctentur,*

Non ut in agro satis est semel sementem iecisse, & ille accipit, fouet, profert; sic in animis: qui quotidiano, ut sic dicam, vomere profcindendi & obserendi sunt, ad meliorem illam frugem. semper, inquam, curandum ut verbis factisque ad meliora traducas. A V D. Mi Doctor, ut ij qui morbo aliquo grauiori premuntur, suauitatem cibi præ stupore non sentiunt: ita aures sensusque illorum maliuolæ falsitati & turpibus calumnijs assueti, insolentem suauitatem Veritatis non ferunt. Boëtius vidit, cum illa scriberet,

Hæc venena potentiùs

Detrahunt hominem sibi

Dira, quæ penitus meant,

Nec nocentia corpori,

Mentis vlcere sauiunt.

Boëtius,

sed successit, L I P S. Et illa scio. Nec in primo statim aggressu omnia ad

ad

ad votum animumque succedent, expectandum est, & sæpius idem tentandum. Vt vnam acerbam non statim abscindas aut reijcias, sed patienter expectes,

Horar.

— *um tibi liuidos**Distinguat Autumnus racemos**Purpureo varius colore :*

ita hîc fiat. Ecce in fidibus siquid discrepat, non ab-rumpis statim, sed paullatim reducis ad concentum : in Fidei dissonantia, cur non idem ? Audi Medicorum

Hippocrat.
in Præcept.Principem : *Χρόνος ἐστὶν ἐν ᾧ Καρῆς, καὶ Καρῆς ἐν ᾧ Χρόνος. ἀνεσις**Χρόνος, ἐστὶ δὲ ἡμῶν καὶ Καρῆς. Tempus est in quo Occasio : & Oc-**casio in quâ Tempus. Medela Tempore, est etiam vbi Occa-**Et tempore oportuno, comiter non asperè:*r. De Cle-
ment.

sione contingat. Ingenia nôstra, ait Seneca, vt nobiles equi,

meliùs facili fræno reguntur. Et equorum domitores,

ferocientes eos non flagellis exasperant, sed popysinis

blandè tractant & demulcent : Ac in erroneis. Benignè

cum illis agatur & comiter, vt clarum & lucentem so-

lem tandem in animum immittant, & confiteantur

errasse. Deferuescunt enim animi paullatim ; & affe-

ctum Veritas ac ratio sæpè serò vincit. A V D. Vtinam

vel in extremo vitæ actu ! & peccatum agnoscant!

*Et sufficit. s; vel in hora mortis resipiscant.*Epicurus
apud Sen.L I P S. *Initium est salutis, notitia peccati, vt ipse voluptatis*

Magister ait. Et

Seneca
Agam.*Quem pœnitet peccasse, pœnè est innocens.*Sed ego abiungo ; *μὴ κοεὶς ἐλθὼν κολῆν. ne satietas adue-**niens grauis ac molesta sit, vt ait Pindarus. Tu ô beni-**gne (nam voto & suspirio sermonem hunc finio) &*

miserator,

Sermonis finis, & precatiuncula pro salute & resipiscentiâ errantiû.

Sannaza.

Nate Deo, Deus ipse, aeterno è lumine lumen,

qui curam semper Ecclesiæ tuæ, tuæ sponsæ geris, di-

uifa hæc iunge, malè sentientes corrige, praua hæc &

nouitia opinionum pelle, calamitatem & cladem non

Belgiæ sed Europæ, & effice, vt *multitudinis creden-**tium sit cor vnum & anima vna. A V D. Et ego illos*

causamque hanc Omnipotenti DEO scrutatori cor-

dium commendo : quem quidem ex animo precor,

Da Deum, misericors Pater.

vt nobis tantisper gratiam suam impartiri velit, quâ

ante

Cent. ad
German. &
Gall. Præ-
fat.
Act. Apost.
cap. i. v.

ante extremum remunerationis diem in vnam sententiam conspiremus: & vt sic tandem aliquando in caelo, vbi nulla erit iniuriarum memoria, sempiternâ amicitia perfruamur. Annue, ô Rex Regum,

ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος ἡας Ἀχαιοῶν,

Homerus.

Ποίησον δ' αἰθέριον, δὸς δὲ ὄφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι.

libera de caligine filios Achiuos,

Fac verò serenitatem, da autem oculis videre.

CAN.